gaudens ꝑ viam ſuã. Actu. viij. Et ꝓphe/
tam audi canentẽ. In domũ dñi letantes
ibimus. ¶ Deinde ſcđo. In domũ hanc
accelera. In domũ hanc ꝓpera. vbi nulla
calamitas. In illã itaqꝫ domũ cuiꝰ ſi no/
men petis rñdet Jacob Geñ. xxxv. Nomẽ
loci illius domꝰ dei. Et. xxviij. eiuſdeꝫ Ve
re non eſt hic aliud niſi domꝰ dei ⁊ porta
celi. Si eius conditões ꝑquiris. opulẽ
tiſſima eſt. in ps. Gloria et diuitie in do/
mo eius. Rurſus ſpecioſa eſt Ob hoc ps
Dñe dilexi decorẽ domus tue. Porro lau
dibus inſonat. in ps. Beati qui habitãt
in domo tua dñe. ⁊c. Deniqꝫ omnẽ homi
nis appetitũ ꝑfecta ſatietate delectat. In
ps. Inebriabũtur ab vbertate domꝰ tue
et torrente voluptatꝭ tue potabis eos. Et
iterum. Replebimur in bonis domꝰ tue.
¶ Finaliter tertio tuaꝫ pete manſionẽ. tu
am pete portiõem que eſt felix paternitas
vt ſcꝫ manſio tua ſit in domo eterne retri/
butõnis cum pſal. Vnã petij a dño hanc
requirã vt inhabitẽ in domo domini. ⁊c.
Portio quoqꝫ in terra viuentiũ/ quã nos
adire proſpero imperturbatoqꝫ curſu/ pre/
ſtet ſummus illa in domo paterfamilias
dominꝰ noſter Jeſus xps Amen. Finis

Sermo eiuſdeꝫ de omnibus ſanctis.

Exultabunt ſancti in gloria.
letabũtur in cubilibus ſuis
Originaliter pſal. cxlix. Col
letantibꝫ ſanctis ⁊ exultãtibꝫ
in gloria. Quid ſupeſt (o do
ctiſſimi viri patres ⁊ fratres) niſi ſatagere
talem habere deuotionẽ/ vt eis intercedẽ
tibus ad eorũ ꝑuenire mereamur ſocieta/
tem. quoniã nõ habemꝰ hic ciuitatẽ ma/
nentẽ ſed futurã inq̃rimus. Et ſi naturale
eſt exulibꝰ a patria ſua/ ꝙ neſcio que dul/
cedo cũctos allicit ſermonẽ de ea ⁊ freq̃n/
ter facere ⁊ cupidius audire: nos a tali pa
tria tales exules. nõne multo amplius id
ipm agere natura ſtimulante cõpellimur
Suſpiremꝰ igiť ad celeſtia vt ibi noſtra
ſint corda vbi vera ſunt gaudia/ vbi ciues
ſanctoꝝ habitant et domeſtici dei/ preſto
lantes aduentũ noſtrũ/ et ad adiutorium
promptiſſimi/ tãtũmodo nõ obſurdeſca/
mus vocãtibus/ nõ repellamꝰ adiutores
adeamus potiꝰ illuc deuotõis pedibꝰ In
terpellantes in primis te reginã celorũ. te
dominã angelorũ/ qua aperiente pro no/
bis os illud benedictũ/ os plenũ gratiaꝝ
protinus orabũt ſancti/ ſancteqꝫ omnes
Quibus in ꝯmune orãtibus/ quo pacto
formidabimꝰ de repulſa? Eya aduocata
noſtra/ illõ os glorioſiſſimũ ꝓ nobis ape
ri ad orandũ/ queadmodũ in hac die ſo/
lennitatis ⁊ leticie noſtra aperimꝰ ad te ſa
lutandũ dicentes. Aue gratia plena ⁊c. ¶
Exultabũt ſancti in gloria / letabũtur in
cubilibus ſuis Collaudaturi ſanctos ſan
ctas qꝫ oĩs/ vt ⁊ debitus eis honor fiat a
nobis/ ac viciſſim ſua nos interceſſio ad/
iuuet. vt demũ ad imitandũ eos / ſua nos
exempla alacriores efficiãt (Iſte enĩ tres
ſunt pſentis inſtitute celebritatis rões)
proponimꝰ verbũ prophetici carminis.
Exultabunt ſancti in gloria letabũtur in
cubilibus ſuis ¶ Et quidẽ ipſe phus in
experientie naturalis ſchola verſatus/ tra/
dit in rhetoricis ꝙ delectatiõeꝫ oĩa pro
ſequũtur. et gratia ipſius delectari/ appe/
tunt delectari. nec ſemel in hãc cadit ſentẽ
tiam. Nihilominꝰ idem duas leticie vł de
lectatõis ſpecies cõdidit Vnã que eſt ſtu
dioſorũ. puram. laudabilem. tranquillã.
diuturnã. Dicit eſt illud ꝙ phia admirabi
les habet delectatões firmitate ⁊ puritate
Alterã dat que a vitioſis vitam pecuduꝫ
eligentibus inq̃ritur. et hec feda/ turpis/
inq̃eta/ breuis/ nocitura/ qualis fuit ſar/
dinapali. ¶ Hanc leticiarũ varietatẽ/ lo/
cis plurimis ſcriptura ſacra nõ ſiluit. Le
tamini inquit iuſti in dño/ ecce bonã leti
ciam Audi malã. In maleficijs ſuis letifi
cant regem. Et talia ſine numero poſuit
ſacra ſcriptura. Duo proportionabiľr cu
bilia eadem ſacra ſcriptura cõdiſtinguit/
prohibẽs vnũ per os pauli. Non in cubi
libus inq̃t et impudicicijs. Quo plecto
verbo/ lumen eccleſie. Auguſtinus cõuer
ſus eſt. Laudat alterã in canticis dicens
In cubilibus ⁊ in hortis aromatũ Habꝫ
quippe leticia ⁊ exultatio vicioſa/ probro
ſum vitioſumqꝫ cubiculũ. ſancta vero ſan
ctũ/ quale notant verba thematis. Exul/
tabũt ſancti in gloria letabũtur in cubili
bus ſuis. Poterat fortaſſe ambiguũ eſſe
de qua leticia de quibꝫ ve cubilibꝫ intelli/
geret propheta ſi dixiſſet. Exultabunt in
gloria/ letabũtur in cubilibus ſuis. Nũc
autẽ cum addidit ſancti. oĩs ſcrupulus
dubietatis ablatus eſt. quoniã ſanctorũ

non niſi ſancta eſt gloria ſancte exultatō/
nes ⁊ leticie ſanctaqꝫ cubilia. ¶ Sed qꝛ
cubilia quibus in locis querem⁹ aut inue
nimus illa. Puto ꝙ nō extra/non foris ſit
ſanctorū gloria/ſit exultatio ⁊ leticia/ ſed
introrſus in abdito cōſciētie ſecreto. Hoc
ſenſit qui dicit. Gloria noſtra hec eſt teſti/
moniū cōſciētie noſtre. Nam ⁊ gloria om
nis filie regis ab intus. Bonū igitur cu/
bile. ⁊ ſanctū et letum/eſt ſanctorū conſci/
entia/in hac exultant/ in hac gloriātur et
letātur tranquilla pace fruentes. Nā amo
do iam dicit ſpiritus vt requieſcāt a labo
ribus ſuis. ¶ Eſt quippe ſanctorū cubile
mundū/ eſt molle eſt quietū. Alioquin ſi
vel ſordidū eſſet ⁊ fetens. vel aſperū ⁊ du/
rum. vel tumultuoſuꝫ ac ſtrepidulū. neqꝫ
quies in eo/neqꝫ leticia ⁊ exultatio poſſet
inueniri/neqꝫ diceret propheta de eis. Ex
ultabunt ſancti in gloria/letabūtur in cu
A bilibus ſuis. ¶ Habemus q̄d ⁊ quale ſit
ſanctorū cubile/ dicere ſupeſt pro noſtra
eruditōe/quo pacto tale in eis cubile ſtra
tum paratūqꝫ fuerit/ vt et mūdum eſſet et
molle et quietū. Dicam quid contigit dū
huiuſmōi meditatio mea nouiſſime per/
quireret. volens et circūducens quaqua/
uerſum ſue conſideratōnis oculos. Inci
dit in euāgelium p̄ſentis celebritatis. Il/
lic ſeptem beatitudies quaſi totidē cubi/
cularias introſpexit/quarū miſterio ſan/
cti dei ſancteqꝫ om̄es/cubilia conſcientia
rum parauerūt. Nam ſi queritur vnde ſan
ctorū cubile mundiciā habuit. in prom/
ptu videre eſt/ quia vel beatitudo luctus
ſordes abluit ſi prefuerint/ mundicordia
innocēs/nullas huiuſmodi ſordiū collu
uiones introire ꝑmiſit/ aut agglutinari.
He due ſunt cubicularie que appropria/
tōne quadā familiarius obſecute ſunt cō
feſſoribus ⁊ virginibus. ¶ Proinde ſequi
tur. Unde in his cubilibus mollicies. At
tendite quia mititas ⁊ miſericordia tan/
q̄ꝫ doctiſſime ad hoc op⁹ cubicularie. om/
nem impatiētie duriciē abiecerūt ⁊ molli
ciem compaſſiōis etiā erga necatores ſu/
os induxerunt. Hoc in martyribus fuit
precipuū. ¶ Deniqꝫ quies vnde compata
ſit ſiquis voluerit agnoſcere/aſpiciat tres
reliquas beatitudines tanq̄ꝫ cubiculari/
as ad hoc opus idoneas. Paupertatē ſpi
ritus que ſpinoſas recū curas abigit. Eſu
riem p̄terea et ſitim iuſticie que faſtidio/
ſum et variū ſemꝑ ocium deijcit. Pacem
deniqꝫ que ab om̄i exteriorū interiorūqꝫ
ſtrepitu cubiculuꝫ cōſciētie tutum reddit.
Hoc modo cubile quietum/in apoſtolis
in prophetis/in patriarchis vtiqꝫ paupe
ribus ſpiritu eſurientibusqꝫ iuſticiā. atqꝫ
pacificis/ cubiculariaꝝ hoc eſt beatitudi
num ternarius iſte ſtrauit. ¶ Neqꝫ tamen
negauerim quin harū beatitudinū talis
extiterit ſedulitas/vt ⁊ mutuo ſe iuuarēt/
et om̄ibus in cōmune ſanctis inſeruirēt.
Sed ita loqui ꝑ appropriatōem fas fue/
rit. ¶ Beati igitur ſancti ſancteqꝫ om̄es/
tot beatitudinibus olim circūſepti. Bea
ti prorſus/tali ſubſequētiū ſeptenario cu
biculariarū adornati/quatin⁹ nulla ſpur
cicia feterent/nulla calloſitate rigeſcerent
nulla inquietudine turbarētur. vt hic in
ſpe ſingulariter prediti in pace in idip̄m
dormirent et requieſcerent. et illic ſimul
dono ſentirent illud prophetici carmis.
Exultabunt ſancti in gloria letabūtur in
cubilibus ſuis. ¶ Et quis dabit nobis o B
viri fratres et patres. quis dabit exultare
hoc eſt extra nos quodāmodo ſaltare in
hac gloria/q̄s letari in cubilibus noſtris.
Aſſint vtinā igit̄ iugiter īter nos ad obſe
quiū noſtrū ſeptem iſte cubicularie quas
ex euāgelio nominauim⁹/paupertas/ mi
titas/ luctus/eſuries/ iuſticie/miſericor/
dia/mūdicordia/pax. ¶ Felix plane qui
tali contubernio potuerit gloriari. Affir/
mo quia totus in exultatōe/totus in glo/
ria poſitus letabitur in cubili cōſcientie
ſue/replebitur cor ſuum iubilo. ⁊ gaudiū
ſuū nemo tollet ab eo. Quidni totus io/
cundet̄ in cubili mundo/ in cubili molli
et placido/in cubili tranquillo et quieto.
Nihil plane letius bona conſciētia vel io
cundius atqꝫ ſerenius/cum ex aduerſo ni
hil horridius mala conſciētia/nihil con/
fuſius et inquietius inuenit̄. Exagitatur
quippe ſtimulis cupidinū/miſeriſqꝫ mo
dis ſeſe rodit tepiditate. ſemꝑ preſumit ſe
ua turbata conſciētia. ¶ Ue talibus qui
ſemper vel dum triſtātur furiunt. vel iu/
xta ſapientem dum letātur inſaniūt. Au/
di letam inſaniā/vel ſi melius dicat̄ inſa/
nam leticiā. Letātur inquit ſapiens cum
malefecerīt et exultant in rebus peſſimis.
Qualis putas inſania eſt videre hominē
de cuius morte tractatur/laſciuire ⁊ geſti/
re/immo ⁊ vincula quibus ſtranguletur/

inceſſanter operari. Tales ſunt qui iniq̄/
tatē meditātur in cubili ſuo. aſſiſtunt em
ni vie non bone. ¶ Ve cubili tali. quia fe
tens ꝛ ſordiduꝫ eſt. quia ſpinoſum ꝛ aſpe
rum. quia nulla ex parte trāquillum. Ni/
hilominus q̄dem iacere ſuſtinēt in cubi/
li tali ſicut ſus in volutabro luti/ ſicut iu/
menta que cōputruerunt in ſtercore/ de q̄
bus item apud Job dicit̄ q ſub ſentibus
delitias computāt. Qui deniq̄ʒ iam ſenti
unt in ſe illō maledictū propheticū Sub
ter te ſternetur tinea. Que tinea? Tinea
mordax praui deſiderij. Et operimentuꝫ
tuum vermes. remorſus ſcilicet amariſſi/
mi peccatoꝝ. Jacet caro cū peccatore/ ꝛ te
terrimū ferorē illecebrarū eructuat. Jacet
mūdus/ et duros curarū aculeos ingerit
atq̄ʒ mordaces deſideriorū pulices multi
plicat. Jacet dyabolus/ ꝛ horridis fanta/
ſiarū errorū emulationū ambiguitatē ſpi
nis iter turbat. ¶ Pernicioſos nimirum
hos dixerim cubicularios animarū qui/
bus irrepentibus ꝑ eccleſiaſtica cubilia/
attracta eſt ſordidiſſima diraq̄ʒ diſſenſio.
conculcās omnia. omīa proterens. Sed
de hoc portentuoſo ſciſmate in ſacris ec/
cleſie cubilibus ſe verſante/ qualis vnq̄ʒ
ſermo pro rei indignitate ſufficiet enarra
re? Quanto cōſultius erat. (viri patres et
fratres) quanto iuſtius aduocare deū in
cubiculū ſuuꝫ in cubiculū ꝯſciētie. quod
adeo coanguſtū et breue eſt (dicit ſermo ꝓ
pheticus) vt duos capere nequeat. Qua/
les duos? Sponſum ꝛ adulterum. deum
E et mundū. ¶ Jta pergebā declamare con
tra vanitates et inſanias falſas hominū
contemnentiū cubiculū proprie conſciē/
tie/ hominū alibi gloriā/ alibi leticie oleū
cum fatuis virginibus/ mira ſtoliditate
querētium. Cupiebam inſuꝑ ſpecialiori
deſcenſu/ tres orātium thalamos mora/
les contexere/ ſm̄ tres ſtatus hominū q̄s
preſenti ſermoni videmꝰ intereſſe. Quoſ/
dam intueor incipientes ꝛ iuniores/ hos
appropriate monere conabar ad mundi/
ciam cubiculi ſui: quod conſcientiam ap
pellamus. nam in pueris nonne debꝫ an
gelica puritas effulgere? Alij ſunt profici
entes ꝛ prouectiores his ſuadere conabar
molliciem cubiculi ſui quod eſt conſcien
tia/ vt et mites eſſent nō reſiſtentes malo.
ꝛ contra crebriores illius etatis inſultus
per patientiam ꝛ miſeratiōem nō enerua

tam ſegnitiem fierent molliores. Deniq̄ʒ
reliquos aſpicio ſeniores et ꝑfectos/ hos
magis decet quietū tranquilluq̄ʒ cubicu/
lum. vbi ſomno contēplatiōis in pace in
idipſum dormiāt/ corde in ſuperne viſio/
nis ſpectacula vigilante. Quale eſt illud.
Ego dormio et cor meū vigilat. ¶ Jta in/
quam ꝓgere meditabar. dum ſtudioſitas
ſpeculatrix aut affuit/ aut affuiſſe viſa eſt
que greſſum oratōnis noſtre retorqueret
ad ſupernos vnde ceperamus ciues regre
di ſuadebat. multa ſuper eoꝝ ſtatu/ multa
ſuper eorū felicitate leticia et exultatiōe di
ligenter interrogās. ¶ Dic primo inquit D
ſi leticia ſanctorū. ſit eorū principalis bea
titudo. Principalem nō eſſe reſpōdi. ſed
ad beatitudinē cōſequit̄. que in clara dei
cognitōne et fruitiua eius dilectiōe conſi
ſtit quibus poſitis in anima bene diſpo/
ſita tanq̄ʒ conuenietiſſimis formis/ con/
iungentibus anime potentias ſupremas
cum obiecto ſumme cōuenienti cum om/
ni bono/ vt leticia et exultatio conſequat̄
neceſſe eſt. Laudat igitur ſanctos thema
noſtrum a ſue felicitatis effectu/ ſicut ibi
Torrente voluptatis tue potabis eos. Et
ibi. Adimplebis me leticia cum vultu tuo
Et ibi. Jntra in gaudiū domini tui. Sic
et talia innumera. Ex quibꝰ prophetice
ſentētie cōſonis eliditur poſitio hominū
felicitatē in voluptate nō in dei cōtempla
tione ponentiū. Nam etſi felicitati volu/
ptas vel vt ſecurius dicamus iocunditas
adiuncta ſit/ non tamen eſt felicitas neq̄ʒ
finis noſter. ¶ Dic ſecundo. ¶ Si licet
operari dei mandata propter leticiā et de
lectatōnem quā omnes appetunt/ conſe/
quendā. Reſpondi non licere tanq̄ʒ pro
fine vel motiuo principali. Eſſet eni per/
uerſa ꝛ quodāmodo ſymoniaca aut adul
terina affectio. Secus dum deus eſt prin
cipalis finis intentiōis/ et delectatio ſecū
darius ſub hoc fine. quoniā vbi vnū pro
pter aliud/ iam non plures quodāmodo
ſed exiſtimat̄ vnus finis. ¶ Dic tertiō. Si
multo plures ex hominibꝰ preponūt ſpi/
ritualibus carnales leticias. Preponunt
reſpondi/ quoniā in guſtu corrupti ſunt
et quia ſpiritualiū guſtationē non ſatis
attigerunt. ¶ Dic quarto. Si par ſit in
om̄ibus ſanctis leticia et exultatio. queli
bet itaq̄ʒ ſm̄ anſelmi deductiōem/ videtur
eſſe infinita/ dum quilibet tātum gaudet

de bono alterius ſicut de pꝛopꝛio/et ita ꝑ
reflexiones procedēdo/reſultabit gaudi⸗
um ſine modo. Reſpondi delectatiōes in
ſanctis et finitas eſſe et impares. Finitas
quidē ſicut anime ſubſtantia et ſua capa⸗
citas finite ſunt. Impares vero ſm diuer
ſas manſiones/et cubiculoꝛū hoc eſt con
ſcientiarū diſpoſitōnes in gratia ac natu⸗
ra. Proceſſus autē Anſelmi/non de infi⸗
nitate foꝛmalis leticie locum habꝫ. ſed de
obiectali vel exemplari vel occaſionali
¶ Dic quinto. Si leticia ſanctoꝛū/ viciſ
ſim quandoqꝫ vel minuitur vel augetur.
Minuit vel augetur reſpōdi ſi fiat aſpe⸗
ctus ad leticiam ab accidentali beatitudi
ne conſequētem/vt de creaturarū pulcri⸗
tudine gaudio bonitate ⁊ in aureolarum
coꝛonatōne. Hoc intellexit doctoꝛ noſter
Jeſus dum ait. gaudium eſſe in celo an⸗
gelis dei ſuper vno peccatoꝛe penitentiā
agente. Similiter gaudium eſt ſanctis/
dum ex eoꝛum imitatione dumqꝫ ex eoꝛū
pꝛedicatōnibus vel ſcriptis/ad bene agē
dum cōuertimur. Ita ergo nunc et alias
dum honoꝛamus ſanctos/dū pꝛecamur/
dum libꝛos eoꝛum legimus/ dum de eis
pꝛedicamus/ipſos vtiqꝫ letificamus Pro
pterea grandis fiducia p̄ſtatur nobis/ꝙ
repulſam nō patiemur dum quod maxi⸗
me cupiunt et quo delectantur/ petimus
oꝛamus pꝛoſequimur. ¶ Dic ſexto. Si
triſtentur ſancti compatiētes malis no⸗
ſtris/quale eſt illō angeli pacis amare fle⸗
bunt. Reſpondi non eſſe amplius in ſan
ctis doloꝛem/nō luctum/paſſionem qui⸗
dem perdiderunt/et ſi non compaſſionē.
Poſſunt nihilominꝰ intelligi de noſtra
impietate triſtari. dum gaudio illo carent
quod de noſtra ſanctitate ſentirent. ¶
Dic ſeptimo. Si hic ſuper flumina ba⸗
bylonis in tanto tā qꝫ in certo damnatō⸗
nis periculo/liceat quandoqꝫ gloꝛiari ex⸗
ultare ⁊ letari. Licet reſpondi ſed in domi
no cum tremoꝛe. Alioquin trepidatio ſi⸗
ne exultatōne miſera/et exultatio ſine tre⸗
E moꝛe ſuperba vanaqꝫ reputatur. ¶ Dic
octauo. Si pꝛo viatoꝛibus damnandis
oꝛant Reſpondi oꝛant/vel quia foꝛtaſſis
eos damnādos nondum ſciūt/vel vt mi⸗
nus mitiusqꝫ damnētur. et vt compaſſio
nis habere viſcera ſe demonſtrent. non⸗
dum enim obſtinati ſunt. nondum locus
deeſt remedij q̄diu īcole ſunt ī t̄ra q̄diu
ſedē tenꝫ miſericoꝛdia dn̄i ſupexaltare po
tens iudiciuꝫ/ tamdiu fas eſt ꝯdemnādū
in terra iuſticie ad miſericoꝛdie curiā ap⸗
pellare. vbi pꝛeter humanoꝛū moꝛē iudi⸗
cioꝛum/peccatoꝛē abſoluit accuſatio pꝛo
pꝛia/pꝛopꝛiaqꝫ ſaluat damnatio Si nos
ipſos iudicaremꝰ. nō vtiqꝫ iudicaremur.
¶ Dic nono Si noſtras oꝛatōes ad ſan
ctos fuſas ipſi ſemper agnoſcunt: Agno
ſcunt reſpondi Hoc quippe ad ſuam glo
riam. hoc et ad beatitudinē ſaltem accidē
talem ꝑtinere cognoſcitur. Hoc igitur fit
vel in verbo/vel reuelante oꝛantis ange⸗
lo/vel alio tali modo ¶ Dic decimo Si
tantūdem valeat oꝛare ſanctū aliquē mi⸗
noꝛis meriti vt maioꝛis/et vnū ſicut plu
res. ⁊ cur dictum eſt/ ad aliquē ſanctoꝛuꝫ
ꝯuertere. Hoc dicendū eſſe reſpōdi. Quo
niam affectio noſtra / noſtraqꝫ deuotio/
nūc iſto/nūc illo modo/ nunc ad hūc nūc
ad illum ſanctū/plus et plus accenditur.
quo fit vt commodi plus habeat oꝛatio.
Addito ꝙ deus vult ſanctos ſuos quoſli
bet honoꝛari/hūc in illa/ hunc in iſta gra
tiaꝝ ꝓrogatiua. Deniqꝫ tāta charitas eſt
int̄ ſctōs vt vno oꝛāte alij ſil̓r depcent̄. ſed
neqꝫ ad diuinā maieſtateꝫ/ nr̄a vilis indi
gnitas pꝛeſumere dꝫ accedere/ſine medio
domeſticoꝝ ſuoꝛū. quoꝝ oꝛōes/ ⁊ doctio
res ſunt ⁊ placidioꝛes Vrget nihilominꝰ
q̄ſdaꝫ ad deū ſine medio nonnūqꝫ accede
re. vel neceſſitas vehemēs nō hn̄s legē vel
charitas foꝛas mittēs timoꝛē/nō cogitās
maieſtatē ¶ Dic. xi. Si ꝑ nobis oꝛātes
ſancti ſp̄ exaudiant̄. Exaudiunt̄ rn̄di. dū
petimꝰ pie hoc eſt ꝑ vtilibꝫ ad ſalutē ⁊ pꝛo
nobis. ⁊ ꝑſeuerāter ⁊ in charitate Secus
non opoꝛtet/vt ſi petimꝰ t̄palia nocitura
aut ꝑ alijs nō ſe pꝛepantibꝫ ad grām. aut
ſi nō ſumꝰ in gratia/vl̓ ſi nō ꝑſeueramꝰ in
eadē ¶ Dic. xij. Si ſancti nobis oꝛātibꝰ
indulgentiā largiūtur: Largiūtur rn̄di/
nō quidē autoꝛitatiue vt in terra ſummꝰ
pōtifex/ ſed īpetratiue. excepto tamē chꝛi
ſto ſummo capite noſtro/ cuiꝰ autoꝛitas
pꝛincipalis ſemꝑ eſt in indulgentijs. ¶
Dic deciotertio. Si ſancti feruētius oꝛāt
pꝛo illis quos in vita germanius dilexe
runt/ vt pꝛo parentibus / et benefactoꝛi
bus. Cui queſtioni par eſt illa. An ade⸗
pta ſimul beatitudine ſancti tales inter ſe
magis q̄ extranei delectentur et exultent

Reſpōdi ꝙ gloria non tollit naturam ſed
perficit. Propterea nihil prohibet quin
ceteris paribus illud quod vtrobiqꝫ que
ritur contineat veritatē / ſic ꝙ ſancti pro
ſuis amicis magis orant / et eis ſaluatis /
cumulatius gloriātur. ꝓ eis maxime qui
ſue ſaluationi / verbo vel exēplo vel ope q̄⸗
libet / cauſam prebuerūt / quēadmodū dā⸗
nati ſuos acriori odio participes inſecta⸗
F bunt. ¶ Dic. xiiij. Si de pena damnato⸗
rum ſancti colletātur? Colletātur reſpon
di dum vidēt vindictam. non quidē pro
afflictōne vt afflictio eſt / ſed vt ipſa iuſti⸗
cie voluntatiqꝫ diuine cōformatur. Pro⸗
pterea nihil ꝓhibet dicere / eos cognoſce⸗
re immo viſitare poſſe localiter / penas et
gemitus ſtridoreſqꝫ damnatorū / quibꝰ
reſonātibus cū gaudijs ſaluatōis / fit car
mē amenisſimū / quale canebat pſalmiſta
cum ait. Miſericordiā et iudiciū cantabo
tibi domine. O armonia vere mirabilis
ſatis apprehēſibilis / que reſultat canente
inferno tenorē iuſticie. ⁊ mollem cantum
miſericordie ꝑadiſo reſonante. ¶ Dic. xv
Si leticia ſanctorū ex reſumptōe corpo⸗
rum augebit? Augebit reſpōdi ſaltē extē
ſiue. ſed an intenſiue / ꝓbleuma eſt ad vtrꝝ
qꝫ probabile. ⁊ habet ꝑs vtraqꝫ cauſas et
doctores. ¶ Dic. xvi. Si leticia ſancto⸗
rum in ſuis corpibus / erit ꝑ ſenſatōem ex
trinſecā propriorū obiectorū. vt ꝙ viſus
delectat in lucidis ⁊ pulcris / tactꝰ in mul⸗
centibꝰ guſtus in dulci et ſapido / ſimilit
de ceteris? Reſpōdi ꝙ principalis in cor
poribus glorificatis leticia / ab internis
conſciētiarum cubilibus emanabit. Fiet
quoqꝫ ex redundātia beatitudinis anime
ad corpus ſua leta iocūditas ſua quadru
plex dotatio. Porro de ſenſatōibꝰ forinſe
cis nullam imꝑfectōnis dicentibꝫ indigē
tiam / vt ſunt viſio ⁊ auditio / nihil prohi
bet illas exerceri / vt in decoris et armoni⸗
cis corpus hilareſcat. Secus de tactu vi
detur ⁊ guſtu. quos vel ad nutritōem vel
generatōem ipſe nature deus / viantibus
ingeniauit. quāqꝫ imꝑfectiōe ſecluſa q̄s
audeat determiare quoſdā proprios hoꝝ
ſenſuum actus nō ibidem reperiri. ¶ Dic
xvij. Si cubicularie animarū (ſic eni bea
titudines nomiate ſunt ſeptē) Si prete⸗
rea ancille cetere quas virtutes cardina⸗
les ⁊ theologicas dicimus. letificabūt cui
bilia animarū in gloria? Hoc eſt querere ſi⸗

beatitudines ⁊ virtutes omēs / in illa feli
citate manebūt? Non manebūt reſpondi
quantū ad id quod imꝑfectiōem ſonat ꝑ
vie ſtatu / vt ꝙ ſint moderatiue paſſionū /
vel incōmodorū tolleratiue. vel expectati⸗
ue futurorū aut lucentes in ſpeculo ⁊ eni
gmate. Ceterum quo ad reliqua que deco
rem animaꝝ quendā oꝑantur / illos habi
tus pulcerrimos remanere / ſicut non eſt
penitus improbabile. ſic nec eſt contētio
ſa temeritate ponēdū. ¶ Deniqꝫ quo ad
tres iſtas queſtiones vltimas proportio
nabiliter ſatis dici poteſt de horrenda tri
ſticia damnatorum ꝙ ⁊ augebitur per re⸗
ſumptōnem corporū vtiqꝫ fetidiſſimorū
et omni cadauere viliorū. Quodqꝫ ab in⸗
tus ⁊ ab extra erunt in omni acerbiſſimo
cruciatuū genere foris deuorati ab igne. ⁊
ab intus vt clibanū ignis poſiti. Turpiſ
ſimis deniqꝫ vitiorū habitibꝫ fedabūtur.
torquebūturqꝫ. nam et vermis eorū non
morietur. et ſuperbia eorū aſcendet ſemꝑ / ſe
furioſa rabie in omnipotentē erigēs et i⸗
pingens. ¶ Dic. xviij. Si delectabūtur
ſancti in gloria deū oculis corporalibus
intuendo? Reſpondi eos corporaliter vi
ſuros fore deum in carne aſſumpta. quod
qualiter fieri ſimul poterit ab omibꝰ / mi⸗
rātur illi qui vel dei omnipotentiā vel ſta
tus illius nouā totam conſiſtentiā / non
aduertunt. Porro ſi vel iris multicolor /
vel imago ſpeculi videtur pariter a varijs
diſtanter. Non eſt inopinabile ſimilia de
corpore chriſti ponere in celo. quēadmo⸗
dum ſuo modo confitemur in benedicto
ſacramento. Quocunqꝫ demū acies cor⸗
poralis oculi ſeſe conuerterit / videbitur
deus omnia in omībus oculo ſane ſpiri⸗
tuali non corporali ſicut deus in eſſentia
ſua non caro eſt ſed ſpiritus. ¶ Propo⸗ B
nebat ſtudioſitas ſpeclatrix ampliora cō
querere de ſecretis celeſtibus / etiam vſqꝫ
ad curioſitatem / vel inutilem vel inop⸗
portunam. vt Si poſſit haberi leticia de
patre ſine filio. Si abſqꝫ ꝑſonis de eſſen
tia. Si de perfectōe vna eſſentiali vel idea
li abſqꝫ reliqua. Si viſionē quis habere
poſſet ſine delectatōne. aut delectatōem ſi
ne delectatōne conſequente. Si in acce⸗
ptiōe dei libera ſtat principaliter beatitu
dinis certa iocunditas ⁊ iocunda eterni⸗
tas? Si ſancti ſe poſſe dānari cognoſcūt
ſicut ⁊ veꝝ cognoſcere habent. quo pacto

in ſuis cubilibus ineffabili ſecuritate le⸗
tant. Si deus in beatis ſit eorū formalis
nō ſolum efficiēs vel exemplaris vel obie
ctalis leticia ¶ Tunc ego ad ſtudioſitatē
abi precor/precor abſiſte/tempus diſpu⸗
tandi ⁊ tempus inſtruēdi. primū in ſcho⸗
la/alterum in ſermone. Suffecerit hacte
nus tue importunitati paruiſſe/noli ea q̄
rere que vel impoſſibilia ſunt inuētu vel
queſitu ſupuacua/vel pro tempore ⁊ loco
parum idonea. Redeat ꝑmitte/oratōnis
noſtre lāguidus iā et pene laſſus greſſus
a celis ad terras/a ſanctꝭ ad nos. a queſtio
nibus ad morales eruditiōes. quanq̄ꝫ nō
ſine moralib documētis multa queſiue⸗
ris. ¶ Ita ſtudioſitas ad ſe/ego ad me re⸗
dij. Protinus reſumere cogitaui tres cō⸗
ſideratōes intermiſſas. Unā de incipien
tibus. Alterā de proficiētibus. Tertiā de
perfectis/ſm tres conditiōes cubiliū ſan
ctorū/in mundicia mollicie ⁊ quiete. qua
lia loq̄tur vox prophetici carmis. Exulta
bunt ſancti in gloria/letabūtur in cubili
bus ſuis. Que fuerūt verba thematꝭ ⁊c̄.
D ¶ Sequit oratio. Attēdite ergo (ad vos
mihi ſermo eſt o pueri) ſi ex deo eſtis ver⸗
ba dei audite. Letificate ſanctos pudorē
diabolo facite. Non ſileo/nō quieſco. ſic
ſtudebo loqui: vt a vobis intelligar. Ni⸗
hil loquar amplius niſi ad vos ⁊ pro vo⸗
bis o pueri/habete partē veſtrā in ſermo⸗
ne/illam nolite repellere. Si frequēter in
domibus veſtris/vt deceret/inſtrueremi
ni de ſalute veſtra/et puritate veſtri cubi⸗
culi quod eſt cōſcientia/ſi diligēter incita
remini ad amorē xpiane religiōis/docen
do ſepe: ad quid facti eſtis: ad quid tendi
tis: in quo periculo dānatōnis eſtis: ego
facilius dimitterē vos ⁊ ſilerem ¶ Dixi
iam/non ſileo/nō quieſco/nolo ꝙ in futu
ro mordeatis naſum meū. quid admira⸗
mini/quid aſpicitis: ſilueritis interim et
ſcietis que ſit hec parabola. Date quartā
partē hore verbo dei ⁊ honori ſanctorū ⁊
ſaluti veſtre/qui nō vnā hora nō duas
ſed dies integros/ſed hebdomadas/fabu
lis ſepe datis. Aut certe recedant mali pu
eri/recedant diſcholi/recedāt perditi/ma⸗
neant boni quibꝰ loquar. Recedāt inquā
nō teneo/non impedio/aduertāt tamen
periculū ſi ſine benedictōe finali diſceſſe⸗
rint ¶ Denūcio vobis o pueri ⁊ adoleſcē
tes ingenui/denūcio vobis tria que ſerue

tis circa cubiculū conſciētiarū veſtrarum
Cuſtodire cubiculū conſciētie veſtre mū
dum in vobis vt ſitis mundicordes id eſt
mundi corde. Cauete ne ꝑ maliciā veſtrā
cubiculū aliarum conſciētiarū verbo ma
lo vel opere deturpetis. Uidete demū ſi
hec duo non ſeruaueritis. ſaltem poſt im
mūdicias lauate per luctū penitentie ⁊ cō
feſſionis ¶ Sit in primis (o pueri) cubi⸗
culum conſciētie veſtre mūdum. vt tam re
q̄ꝫ nomine pueri id eſt puri dicami. Eſto⸗
te ſimiles angelis dei/ſimiles innocētibꝰ
atq̄ꝫ virginibus. Et dum ſciētiam queri⸗
tis/attendite ꝙ in maliuolā animā/non
introibit ſapiētia: nec habitabit in corpo
re ſubdito peccatis. Horret tale cubiculū
coinquinatū ⁊ fedum. Nolite perdere mū
diciam innocētie. Notat enim Ambroſi⸗
us ꝙ innocētia facilius cuſtoditur/q̄ꝫ per
veram penitētiam ipſa iam perdita repa⸗
retur. Uidete ſpecula noua pulcra et niti
da/cito inficiūtur/cito maculātur/ſed tar
dius emundātur. Talis eſt etas puerilis
atq̄ꝫ virginalis/fedatur celeriter et frangi
tur/tardius emūdatur et ad integrum nū
q̄ꝫ reparatur ¶ Sed quid aget puer pro I
cuſtodia mundicie conſciētie ſue: Dicā
audite. Procuret ante oīa a parētibus
ſuis vt collocet apud magiſtrū bonū ſan⸗
ctum pudicū incorruptū quod Oratius
maximū reputat. Alioquin ſi magiſter nō
ſit moroſus/et deuotus et de religione ſo
licitus/ipſe plus nocet frequēter moribꝰ
puerorū q̄ꝫ proſit ingenijs eorum ſicut de
Archiloco dictū eſt. Talis eſt lupus inter
pueros ouiculas/non paſtor/deſtructor
nō inſtructor/corruptor/nō corrector ¶
Alterū quod tu puer debes inq̄rere eſt bo
na ſocietas. Moneo ſemel ⁊ bis imo mil
leſies repetēs monere nō ſufficio. declina
o puer a ſocietate ꝑuerſorū ⁊ imūdorū qua
les teſte aplo regnum dei nō poſſidebūt.
Sūpſit idē apls a gētili poeta. ꝙ corrū⸗
pūt bonos mores colloq̄a praua. Si col
loq̄a q̄nto fortiꝰ cōſortia. Tales ſi tibi den
tur. accuſa. reuela. aut certe potiꝰ fuge q̄ꝫ re
mane. Nō mētiebat ꝓpheta dicēs Cū ſctō
ſctūs eris/⁊ cū ꝑuerſo ꝑuerteris. Et iterū
Habitauerūt int gētes ⁊ didicerūt opa eo
rū. Et metricus Unica praua pecꝰ inficit
oē pecꝰ ¶ Eſt alia ſocietas o pueri quā a
vob fugiēdā oñdo. Et q̄lis ē iſta ſocietas:
mala credite mihi mala valdē ⁊ peſſiā iſta ē

demonis ſocietas. Cur audito miramini?
Nolite mirari qr verū eſt quod dicit̃. aut
certe miramini ⁊ cauete. Scitote quoniā
demon manet habitat ⁊ iacet in lectis im
mundis malarū conſcientiaꝝ quando ſi
ne labore ſunt ſine ſtudio ⁊ ī ocio. tūc eos
inducit cogitare vilia ⁊ turpia que verecū
dum eſt nō ſolū facere ſed dicere. Hanc ſo
cietatē nequiſſimā diaboli fugitote p̄cor
o pueri ¶ Sed queritis inter vos forte ⁊
dicitis. Quomodo fugiem⁹. Audite bea/
ti Hieronimi conſiliū. Semp̱ aliq̇d bo/
ni facito. ne te diabolus inueniat ocioſuȝ
Et rurſus Ama ſcientiā ſcripturaꝝ / ⁊ car
nis vitia nō amabis. Credite nō mihi ſȝ
ſapienti. Quia multa mala docuit ocioſi
tas. Ipſa puerſa eſt doctrix imo ſeductrix
que ſufflat ignē furioſoꝝ deſideriorū car/
naliū aut venenū nutrit infelicis inuidie
Sciebat hoc Oratius dū ait. Si nō in/
tendas ſtudijs et rebus honeſtis. inuidia
k vel amore vigil torquebit ¶ Dicit forſan
hic aliquis ex pueris. Ecce p̱didi mundi
ciā cubiculi mei vel ex propria vel aliena
malicia. q̇d mihi reſtat. quid ſupeſt? Pro
poſui iam et repeto / vide ſaltē ne dederis
cauſam in verbo vel opere ꝙ alius incubi
li conſciētie ſue maculet̃ Hoc certe eſt offi
ciū diabolicū / p̱dere ſocios ſuos. illos ſe/
cum ad damnatōem trahere Sufficiat ti
bi o quiſq̇s es immūdus / damnatio tua /
parce vite alterius. immo fame tue. immo
vite proprie ſi ſciretur. Cogita p̄cor quā
tum potes / iterū quoq̧ atq̧ iterum vehe/
mēter recogita / quantū diſplicet deo quā
tum in ſe puerſus eſt ⁊ malignus. quantū
habet de periculo nunq̧ ſatiſfaciendi ple
narie puer ille qui cauſa eſt p̱ditionis tot
animarū ex immūdo facto ſuo. dū tamen
ſit vitiū ſicut mala ſcabies de vno ad aliū
immo ad alios forte decē forte viginti. for
te centū / forte mille. Ille autē qui cauſam
primā dedit / quō poterit tot ⁊ tales ad bo
num ⁊ ad mundiciā reuocare. quō poterit
ſatiſfacere. quō penitere? O ſi attenderēt
omnes q̧ facilius eſt aliqueȝ maculare et
in lutū peccati proijcere. q̧ lauare. q̧ pur/
gare. et a malo retrahere ¶ Scit hoc ini/
micus noſter ille dyabolus. procurat igi/
tur tales adinuicem corruptōnes ⁊ con/
tagioſas feditates cognoſcens difficulta
tem plene poſtea penitendi Circa hoc de
bet eſſe magiſtroꝝ ſolicitudo p̄cipua. ⁊ ne

pueri maligni / irrideant bonos et deuo/
tos ſub appellatōne hypocritaꝝ vel taliū
nominū. Tales non poſſent nimis acri/
ter verberari / immo ſi nō deſiſtant debēt
exterminari ab om̄i cōſortio meliorū Cō
parant̃ his qui fet⁹ in maternis vteris ſuf/
focant aut allidūt. ¶ Sed quid fiet eis /
quid agēt in inferno damnat ex malo ali/
orū cōſortio. vultis ſcire quid agēt? Vlu
labunt acerrime pre rabie tormētorū ma
ledicentes illis ⁊ clamātes. Ve ve tali per
quē ego damnatus ſuȝ maledictus ſit in
eternū per quē crucior in hac flamma.
Narrat autor libelli de diſciplina ſcholа/
riū ꝙ filius quidā nobilis ciuis romani /
qui cōſumpſerat miſere ⁊ immūde iuuen
tutē ſuaȝ / dū duceret̃ ad patibulū ad mor
tem ſequebat̃ eum pater ſuus flens Vidit
eum filius ſu⁹ / queſiuit vt oſcularet̃ p̄rem
ſuuȝ. pater approximauit. ſed filius loco
oſculi / momordit ſibi naſum ⁊ eraſit Dū
alij culparent ⁊ mirarētur / exclamauit. O
pater tu me ſuſpendis / tu me interficis. ſi
enī duȝ me iuuenē (vt debueras) correxiſ
ſes / ego nō veniſſem ad hāc mortē inho/
ſtam ¶ Hoc eſt o pueri quod añ notaue/
ram / ꝙ neq̧ ego neq̧ alij dum p̄dicamus
neq̧ magiſtri p̄cipue / debem⁹ vos dimit/
tere quin moneamus ⁊ corrigam⁹ vos / ne
poſtmodū mordeat̃ naſos noſtros Hoc
dicebat quedā pia mater puer̃ ſuis. Ego
taliter vos corrigā ꝙ non mordebitis na
ſum meū ¶ Hoc habetur in libro de api/ l
bus. ca. xxx. ¶ Legi quendā magnū virū
narrantē de ſeipſo / ꝙ habuerat vnū iuue
nem nobilem pudicū ⁊ caſtum in princi/
pio ſed per maliciam vni⁹ magiſtri ſui / fu
it ſeductus ⁊ pluries monitus noluit tan
dem deſiſtere / ſed plus obediebat magi/
ſtro illi in crimine peſſimo q̧ amicis ſu/
is et deo. Quid euenit. Audite rem horrē
dam. Venerāt amici illius pueri in ma/
gna pompa viſitare eum. ⁊ dū poſt cenaȝ
retractis om̄ib⁹ ad cameras ornatas / duȝ
puer eſſet in lecto ſuo / cepit horribilit̃ cla
mare et plangere. venerunt ad eum ſerui/
tores ſui et amici / ⁊ dum neſcirent cur cla
maret nec dicere vellet / aduocatus eſt de/
canus eccl'ie ⁊ alij canonici. cōcitus ille ve
nit reſidet ad lectū clamātis / ſuadet ꝯfite
ri peccata. hortatur vt cōfidat in deo nō
in homine. Hec cū decan⁹ fortiter ei dice/
ret / tandem puer eum audiens / inſpexit

terribilibus oculis dicens. Ve illi q̄ me
ſeduxit. Ad quid ad quid ſup me diuinū
auxiliū inuocabo. Ecce iā video apertum
infernū. video p̄ſentes demones paratos
me rapere. Et cum om̄es vt ſe potiꝰ ſigna
ret inclamarēt/ſigna te puer Ille quaſi ni
hil aduertens/clauſit oculos. ⁊ auertit fa
ciem. ⁊ cum duris ⁊ miſerabilibus vocibꝰ
miſerā animā exhalauit ¶ Intellexiſtis
ne hoc exemplū terribile o pueri? Ad au
ditū eius nonne toti tremuiſtis. Nunqd
nunc vos etiā penitet? penitet eſtimo. ſꝫ
gaudete vos qui boni eſtis. Aliqd igitur
audire nō pigeat. Peto te o puer. ſi quis
induceret te ad comedendū carnes per to
tam q̄dragesimā ⁊ in die veneris ſancta/
quid diceres? nōne repelleres eum valde
velociter cū cachinno? Nonne oſtēderes
digito dicens. Videte q̄ malus eſt iſte q̄
puerſus qui talia mihi dixit Et ipſe bene
miſer Et ego tibi ſecurus affirmo: ꝙ peio
res ſunt ⁊ peiꝰ faciūt illi de quibꝫ loquor
qui alios inducunt ad immūdiciā conſci
entiarū ſuarū quā ſi facerēt comedere car
nes in die veneris ſancta. Nolo plus ſpe
cificare. quia qui culpabilis eſt intelligit.
qui nō eſt culpabilis nō eget vt intelligat
niſi forte vt caueat ¶ Denuncio vobis o
pueri. fugite tales immūdos ⁊ plus fugi
te. plus horrete. plus odite/ q̄ ſi quererēt
interficere corpus veſtrū/ cultello euagia
to vel male ſtrangulare. Plus eſt anima
q̄ caro. ⁊ vita ſpiritus q̄ corporis. Accu
ſate tales/immo vi repellite. ſpuite cōtra
eos in faciē/ꝯclamate cum beato Bernar
do. ad latrones ad latrones/ad ignem ad
ignem ¶ Poſtremo ſi tu puer non ſerua
ſti mundiciā conſciētie in te nec in aliis/
ſaltē pēiteat te/ recurre ad lotricē optimā
ſcꝫ ad luctum. Nihil eſt magis diabolicū.
nihil ita diſplicens deo/ q̄ poſt culpā nol
le penitere/ humanū eſt peccare/ diaboli
cum in peccatis pſeuerare ¶ Sed dices
ad quid penitere ⁊ lauarē me/video fragi
litatem meā/ego protinꝰ ſtatim iterū ma
culabor? Noli ſic eſtimare frater. ſed fac qđ
debes ⁊ quod p̄cipit deus ſuccurret ipſe.
tandē miſerebit ⁊ ſanabit/ quid ſcis quā
do morieris et quomodo. Quid ſi morte
ſubita. ſi repētina. Quero a te ſi laues ma
nus tuas/ſi veſtes lineas. Rñdebis. ita la
uo vel lauare facio Quero preterea ſi poſt
lotionē iterum maculant. Reſpondebis
ita Lectū igit conſciētie tue cur nō ſimili
ter emūdabis et ſi ſordidanda ſit poſteri
us? Sit tibi precor cōſcientia tua carior
q̄ camiſia. Noli propter timorē futurarꝫ
macularū/ dimittere purgare preſentes ⁊
augere. Poſt penitentiā crede mihi ⁊ mi
nus erit de ſordibus ⁊ minus adherebūt
⁊ facilius abluētur ¶ Dices rurſus. O q̄
modo talia tam feda/tā turpia peccata di
cerem homini viuēti. homini ſacerdoti.
Quid diceret? quid fieret? Plane diceret.
Parcat tibi deus. et te diligeret ⁊ celaret.
Si tantū times ſacerdotē/ cur nō ampli
us deum om̄ia videntē/immo totā curiā
celeſtē ſemp preſentē? Si times ſacerdo
tem bonū/diſcretū ⁊ ſolum. cur nō magis
times ſocios pueros indiſcretos qui ni
hil celare ſciunt/niſi quod neſciūt. et niſi
cui et q̄liter quid deberēt reuelare. Quid
meliꝰ eſt/vel vt dicas nūc peccata tua vni
vel ꝙ exponātur in morte tua. vel etiā in
vita quādoq̄/omniū aſpectui Nōne faci
lius eſt hominibꝫ peccata ꝯfiteri q̄ cū de
monibꝫ ſine vlla miſeratōe torqueri. Si
dictū eſt tam fetidū tā horridū ⁊ abomina
bile: plenū factū obſecro/ quale putabit?
¶ At ſi dices vellē bene facere. vellē eſſe
mundus in cōſciētia vellē abſtinere a pec
catis. ſed neq̄o. Noli frater dicere nequeo
ſꝫ nolo. Certe potes. ſed nō vis iuuare te.
Quomō iuuare? Primo fugiēdo ociū. fugi
endo malū conſortiū. deniq̄ orādo ⁊ con
uertēdo te ad aliquē ſanctorꝫ. ſpecialit ad
illam ſanctarū ſanctā. ꝑcutiendo pectꝰ exē
plo Hieronimi ⁊ dicēdo. ſancta virgo vir
ginū ora ꝓ me. adiuua me. mitte auxiliū
refugiēti ad te. Deniq̄ exēplo anthonii et
hilariōis adoleſcentū increpa diabolū in
ipa temptatōe tua q̄ſi p̄ntem. ⁊ dic ei. Ffi
de te ⁊ de temptatōe tua miſer diabole Ec
ce ego nō obedio tibi ¶ Plurime ſunt ta
les doctrine ꝓ mundicia cubilis ꝓprie cō
ſciētie ſeruanda. inter q̄s poſuimꝰ bonā
ſocietatē magiſtri ⁊ ſociorꝫ ⁊ famulorꝫ. oc
cupatōem in bono ſtudio ⁊ orōe. Fatiga
bo vos nō amplius o pueri. Sit tandē
noſtri finis ſermonis in oratōe ad deum
⁊ ſanctos ſanctaſq̄ omnes. vt taliter pa
remus hic cubilia conſciētiarū noſtrarū
in mundicia. mollicie ⁊ quite per grām. ꝙ
eorum conſortes effecti exultemus ⁊ letē
mur in eiſdem cubilibus noſtris per glo
riam. Amen. ¶ Finis.

R # Sermo eiuſdez in
eadem feſtiuitate/ de om̄ibus ſanctis per
thema. Beati qui lugent quoniā ipſi cō/
ſolabuntur.

b Beati qui lugent/ quoniā ipſi
cōſolabūtur Math. v. ⁊ ſen/
tentialr Luce. vi. et in euan/
gelio preſentis celebritatis.
¶ Nos de beato luctu ⁊ cō/
ſolatōne locuturi in hodierna celebritate
ſanctorū illorum a quorū oculis abſterſit
deus omnē lachrymā: ita vt nō ſit ampli/
us ibi luctus neq̄ clamor. Te reginā in/
clitam ciuitatis hmōi ſanctorū de q̄ glo/
rioſa dicta ſunt/ matrē inſuper illius qui
eſt deus totius cōſolatōis inuocabimus
pro gratia qua egemus impetrāda dicen/
tes. Aue Maria gratia plena. ⁊c. ¶ Bea/
ti qui lugent quoniā ipſi conſolabūtur.
Scribit vbi dictū eſt. Propoſita hac cele
ſti ſtupendaq̄ ſentētia/ inſonāte hāc grā/
di tonitruo ex ore diuinitatis in ſublimi
monte eccl'ie/ audierunt q̄plurimi altiſo
nam hui⁹ extraneiſſime ⁊ a ſapiētib⁹ mun
di hactenus abſcondite doctrine tubam.
Et quidē in omnē terrā exiuit ſonus eoꝝ.
Auditam vero/ non om̄es equa mēte vno
q̄ iudicio cōprobarunt. nimirū quot ca/
pita/ tot ſententie/ ⁊ fides/ dei donū eſt ne
quis glorieť. Audierūt eam om̄es ex om̄i
natōe que ſub celo eſt quorū plurimis ni
hil profuit auditus/ non immixtus fidei vt
apoſtolus loq̄tur. ſed in depreſſiores ſue
infidelitatis tenebras demerſi ſunt. Hi
ſunt pagani/ idolatre et iudei perfidi/ qui
quoniā foris ſunt ⁊ cōſurdeſcunt noſtris
vocibus/ nihil ad nos/ eos deſerat ſermo
noſter ⁊ ad xp̄ianos dirigať. Dicatq̄ Bea
ti qui lugent ⁊c. ¶ Ecce autē apertis me/
ditatōnis mee oculis/ intueri videor ple/
nas etiā xp̄ianorum om̄es aures hac ſen/
tentia diuina. Quis enī eſt xp̄ianus/ qui
hoc euangeliū in eccl'ia nō ſonuerit. Ver/
bum hoc nihilominꝰ ad mentales aures
ſuas introrſus nō equa profunditate ⁊ te
D naci approbatōne reponitur. ¶ Pars eſt
hominū ſimpliciū abſq̄ eruditōne ⁊ lite
ris/ quos ſola autoritas in hac fide ſtabi/
lit/ nec vltra quicquā vel q̄rere vel intelli/
gere ſtudent/ morem diſcipulorū pitha/
gore in hoc tenētes. Satis hūt ſcire quo
niā magiſter hoc dixit. magiſter chriſtus
Beati qui lugent quoniā ipſi cōſolabūť.
Apud tales/ nō ratiōibus ſed autoritati/
bus ⁊ exemplis agēdum arbitror/ quib⁹
ſufficiet inſinuare quoniā ſancti ſancteq̄
om̄es quorū hodie celebritas agitur/ ad
conſolatōem p luctum tranſierunt/ patri
arche/ prophete/ apoſtoli/ martires/ cōfeſ/
ſores/ ⁊ virgines. Quid iſtos dinumero/
quādo ⁊ ipm̄ caput omniū xp̄z pati opor
tuit et ſic intrare in gloriam. Nos ego ad
hiſtorias et legendas ſanctorū. ad vitas
patrum/ ad originalia doctorū luctū col/
laudantia/ iudico remittēdos. ¶ Altera
pars eſt xp̄ianorū ſimil'r ſimpliciū et nul/
lius eruditiōis litteratorie. qui tamē pro
cōſuetudine ⁊ gratia/ exercitatos habent
ſenſus ad hāc doctrinā cupientes ex inti/
mis anime precordijs. qui experientia do/
ctrice ſentiūt ⁊ preguſtāt hoc donū celeſte
et toto cordis aſſenſu/ toto mētis iubilo
eunt in hanc ſentētiam Beati q̄ lugent ⁊c̄.
Tales ſunt in ſchola deuotōis/ doctrina
affectōnis edocte pſone. quib⁹ lachryma/
bilis iugiter eſt hec vallis lachrymarū: q̄
dicūt cum pſalmiſta Renuit cōſolari ani/
ma mea. memor fui dei ⁊ delectatus ſum.
Et rurſum delectāter dicunt cum eodem.
Scd̄m multitudinē dolorū meoꝝ in cor
de meo: cōſolatōnes tue letificauerūt ani
mā meam. Quemadmodū dixiſſe legitur
beatus Bernard⁹. Multi vident cruces
noſtras. qui nō attendūt conſolatōes no
ſtras. Et apoſtol⁹ dixit. Quaſi triſtes ſem
per autē gaudētes. Apud iſtos quos vn/
ctio docet. quos experientia erudit. ĩportu
nū nimis ne dicā temerariū cenſeri debe
ret ſi aperirem os ad docendū. a quib⁹ vti
nā mererer erudiri ¶ Alios p̄terea cōſide
ro ex xp̄ianis iflatos ſapiētia nō q̄ de ſur
ſum eſt ſobria ⁊ pudica. ſ; terrena aīali et
diabolica ⁊ carnali. vitā pecudū eligētes/
q̄ fere nihil de hoīe p̄ter figurā retinēt. in
tus ferrea ſunt oīa Ipſi dū has beatitudi
nes auribus recipiūt. animā intrinſecus
ſurdā habent. aut ita pro egritudine pec
catorum miſerabiliter cōturbatam/ q̄ di
cunt opere etſi nō forſan ore. Durus eſt
hic ſermo ⁊ quis poteſt euz audire: Nem
pe ſapientia terrena diuitijs inhiat. Pro
pterea nō beatos ſed infeliciſſimos plane
pauperes predicat. Sapientia diaboli/
ca eſt ſuperbia indignans et auſtera. Ip/
ſa beatos mites quomodo iudicaret/ et

non potius viles ⁊ abiectos? ¶ Sapientia animalis tota illecebris vacat/ducit ī bonis dies ſuos/ cuius vox eſt ſapientie.ij. Exiguū ⁊ cū tedio eſt tempus vite noſtre Talibus obſecro quando ꝑſuaſum eſſet eos beatos eſſe q̄ lugent ⁊ nō miſerabiliores omībus hominis. Quāobrem iſtud perditū ⁊ cecum genꝰ xp̄ianorum. ⁊ xp̄ianorum nomine/non xp̄ianorum cōuerſatione relinquamꝰ/ tanq̄ȝ indiſciplinabiles ⁊ impſuaſibiles ad hanc clauſaȝ eis diuinā lectōem. Beati qui lugēt ⁊c̄. ¶ Supereſt ad extremū aliud genus hoīm/qui nō ſunt idiote vt primi ſed luminibꝰ tam ingenij q̄ȝ conſciētie eruditōnis ſciētifice colluſtrātur. Qui et ſi nondū guſtauerūt donū huius btītudīs velut illi ſimplices de ſecundo ordine. attamē eorū vita aliena eſt ab his vitijs quibꝰ obſtinate corruptos mor eſſe diximus illos de tertio ordine. Credūt inſup vt tandē intelligant/ hoc eſt/pſuppoſita religiōe philoſophantur/quoniā pſuaſum habēt niſi credideritis non intelligetis. Qd̄ notauit Plato dum ait in Thimeo. Sumendū eſſe cōpendiū ex credulitate Iſtos tales(qualiū magnus eſt hic numerꝰ.) nūc alloq̄ndos eſſe decreuimus/q̄bꝰ nō ſolā dicentis autoritatē que tamen abunde ſatis eſſet/ſed rōem certam ⁊ philoſophicā afferre confidimus/per quā iam nō ſolum credāt/ ſed etiā intelligāt huius mirande ſublimiſq̄ȝ doctrine veritatē. Beati qui lugent ⁊c̄. Hoc faciemꝰ.(ſi quidē ꝓmiſerit deus) ad Ciceronis imitatiōem in paradoxis. minori certe eloquētia/ ſed pari varietate. et (vnde glorior in domino) maiori fide Faciemus inquā:tum ad cōſolatiōeȝ noſtrā quatinꝰ fides in intelligētiā migrans/lucidius emicet/tum ad cōcludendum linguam magniloquā eorū qui ſe dici philoſophos volunt nec ſunt. quoniā dū a religione putant ſecernere phiam/vtrumq̄ȝ perdūt. qui verbū diuine noſtre fidei/ cōmunibus verborū panniculis inuolutū vel faſtidiūt ob ſimplicitatē(ſicut eis videtur) ruſticam ⁊ anilem vt q̄ lugere vel flere iubeat/vl' de opinabili fallacitate criminātur/ nō capientes/ quo pacto ex luctu/ ſuum gignat contrarium quod eſt cōſolatio/nec ꝑinde concipiūt. beatos ⁊ cōſolatos eſſe lugētes ¶ Et quoniā tres collati ſunt in themate termini pricipales btītudo luctus/ conſolatio triptita erit ſermonis noſtri fabrica. quia ſuper quēlibet ex termīs edificiū noſtre ratiocinatiōis fundabit ⁊ excreſcet. Dicemꝰ quoq̄ȝ breuiꝰ q̄ȝ tanta res expoſtulat. quoniā in ſcholaſtico exercitio ⁊ in verbo ad populū/latiori ſermone ſup hoc deo ꝓpiciāte tractabimꝰ

Primā exorſurus fabricaȝ in hoc nomīe beatitudo/recogito q̄ oēs qui de beatitudine hominis/philoſophica rōne pſcrutati ſunt: conſtituerunt eā in contēplatiōe prime cauſe/ſicut peripatetice ſchole inſtitutor Areſtotiles docuit. primo ⁊. x. eth. ¶ Aut poſuerunt eam in virtute vel bono honeſto. ⁊ in viuendo cōſentanee rōni ⁊ nature. In qua ſentētia ſchola ſtoicorū ⁊ quorundā achademicoꝝ concordat ¶ Aut deinceps collocauerūt eam in adeptōe boni vniuerſalis ſepati. quēadmodū Plato. ſuiq̄ȝ ſectatores ¶ Aut poſtremo dixerūt beatitudinem hoīs eſſe animi voluptatē ſeu tranq̄llam pacē/cuius fuiſſe videt̄ Epicurus ille. cuius Seneca crebre cū ſumma veneratōne meminit in epiſtolis ¶ Nam Epicurus alter quiſquis ille fuit. ⁊ Ariſtippꝰ et Sardinapalus ⁊ ſordidꝰ Machometus qui in corporeis voluptatibꝰ humanam beatitudinē detrudere conati ſunt. Ipſi certe nō philoſophi nec inter phōs annumerādi ſunt. ſed porci vocādi ſunt/ q2 beatitudinē nō hoīs ſed pecoris deſcripſerunt Illi ſimilt'r a phīca ratōne procul abſcedūt ⁊ ab eadē validiſſime ꝯfutant̄. q̄ diuitias. q̄ potentiā. q̄ gloriā. q̄ ſcientiā. ⁊ vniuerſal'r bonū aliquod tale fortuitum fragile ⁊ caducū. homini ꝑ beatitudīe ſtatuerunt. Quippe his omībus ad votum fluentibus. reperire eſt hmōi hoīem: non dicam nō beatū. ſed plane nequiſſimū. et ſupra beluinā ſeueritatē vel feritatē. nocēdi malignitate ꝑuerſum. Deniq̄ȝ hec oīa fortune bona: etſi decorē ⁊ ornatum quēdam extrinſecū felicitatis humane. ꝑſtare ⁊ ꝑficere dicant̄ ab Areſtoti. ipſa tamē ad componendū veꝝ ⁊ extrinſecum hoīs bonū. nullatenꝰ exigunt̄. Notauit hoc ille qui ex incendio vrbis fugiens. omīa ſua ſecum ferre dixit ¶ Hec igit̄ in ſumma eſt ꝑhantium de homīs beatitudine quedā partita traditio. In cōtemplatiōe prime cauſe. in honeſto vel virtute. in bono ſepato. In animi voluptate ſeu conſolatōne

Quartū apparens varietas(ſi nō me fal/
lit iudiciū)in vna cōnectit cū conceptio/
ne ſeu dignitate per ſe nota/quam Areſto
tiles lucidius expoſuit/ ꝙ beatitudo ho/
minis ſita eſt in cōiunctōe optime poten
tie humane cū optimo obiecto ſuo. Vir/
tus enim rei cuiuſlibet ⁊ ſua quedā beati
tudo vt penes ſummū quod in ea eſt q̄n/
tificetur neceſſe eſt/ queadmodū beatitu/
do oculi eſſet eius cōiunctio cum ſumme
pulcro ſibi proportionabiliter oblato At
nota qualis eſt optima potētia humana
niſi ratio.qua ſola/preſtātior eſt homo ce
teris animalibꝰ Obiectū preterea optimū
quale aliud aſſignabit q̄ ipſe deus glorio
ſus/cuius ratio capax eſt.⁊ quo nihil ma
ius a ratione poteſt intelligi. Quare ma/
nifeſtū eſt/ q̄ eleuare Areſtotiles beatitu/
dinem hominis eſſe probauit cōtempla/
tionē prime cauſe. Conformiter ad illud
Auguſtini dictum. Viſio eſt tota merces
fundatū videlicet in verbo xpi. Hec eſt vi/
ta eterna vt cognoſcāt te verū deū ⁊c. In/
telligimus vero contemplatiōem nō nu/
dam cogitatōez de deo ſed cognitiōem cū
amore. Alioqui ſi dilectōem a cognitōne
ſepaueris/non iā ibi contēplatio/ tā dicē
da eſt q̄ curioſa quedā inueſtigatio/ aut
cogitatio vaga fructu carens atq̄ ſenſu/q̄
les habuerunt quos inculpat apoſtolus
cognouiſſe deum ⁊ eum nō ſicut deū glo/
rificaſſe/propterea euanuiſſe in cogitatō/
nibus ſuis. Ecce vanitatē cogitationum
ſi glorificatō ſecludatur.⁊ datos fuiſſe in
reprobū ſenſum/ quales multos flemus
noſtris temporibus ¶ Porro locutōnes
ceteroꝝ phoꝝ/quanq̄ diuerſo calle ver
borū incederent/in eandem iudicio meo
ſententie finem cōueniunt. Nam bonum
ſepatum quod plato poſuit/cuiꝰ adeptio
ne beati dicimur ⁊ ſumꝰ.nihil aliud a deo
poteſt intelligi qͦ adipiſcimur cogitādo
et amando hic in enigmate ⁊ inchoatōne
quadā impfecta. tandē facie ad faciē ple/
nitudine cōſummata. Ruſus ſi ſtoicorū
et achademicorū ⁊ epicuri pnominati po
ſitionē reſoluamꝰ/inueniemꝰ ꝙ nulla vir/
tus eſt/nulla honeſtas ſpecioſior nulla vi
ta plus cōſentanea nature atq̄ ratiōi. ſed
nec aliqua opatio voluptuoſior eſt.aut ſi
verbū voluptatis nimis molle iudicatur
nulla delectabilior/ q̄ ſit opatio optime
potentie homis coniūgens eam cū opti/
mo obiecto ſuo quod eſt deꝰ/ hoc vero fit
dum ipſum ratio cognoſcit et cognoſcēs
amat/ ⁊ in cognito amatoq̄/ tanq̄ in fi/
ne ſuo ⁊ centro q̇etatur. ¶ Ecce habetis
omnē de beatitudīe philoſophica pſcru/
tatiōem/que ſup vno cardine voluitur et
vnitur.ad cuiꝰ noticiā.chriſtiana religio.
compēdioſa fidei traditōne ducit.qͦ effi
cere philoſophica diſputatio vix lōgo cir
cuitu quaſi palpando ⁊ innitendo valuit
nec pfecte tamen valuit nec ſtabiliter nec
ſincere. Hic pclariſſime dictū eſt ab aplo
ꝙ quia mūdus in dei ſapientia deū nō co
gnouit ſupple cognitōe que p dilectōem
opatur. Et intellige ꝙ hic apoſtolus ſm
diſcipulū eius dioniſiū/philoſophiā ap
pellat dei ſapientiā immo ⁊ reuelatiōem.
Deus inquit reuelauit eis Placuit ei per
ſtulticiā predicatōis.hoc eſt per compen/
dium credulitatis ſaluos facere credētes.
Non ꝙ philoſophia inutilis aut falſa ſit
quippe que eſt dei ſapiētia ⁊ reuelatio.nō
ꝙ vere religioni aduerſa.nō ꝙ in articulo
quocūq̄ cōtraria ſicut velle demōſtrare p
poſitū eſt.ſed quia hoīes bono dono ma/
le et temerarie vſi ſunt ⁊ alia ratōe.vt ad fe
licitatis beatitudinē ſine ratōnatiōe ſine
fluitatōe ipſos etiā ſimplices ⁊ idiotas ve
nire liceret fidei pede fulcitos. Deniq̄ ne
gloriaret ante deum ſtulta pſumptio om/
nis carnis.

His pro primo fun S
damēto poſitꝭ.⁊ viua veritatꝭ calce agglu
tinatis.quadruplici etiā ꝯſideratōe iſtar
quattuor laterū.ſupedificare fas habemꝰ
¶ Prima conſideratō. Quia dei ꝯgnitō
perfecta nequit haberi per ſenſus ſolos.
Alioquin bruta eſſent dei capacia. ſi nr̄e
beatitudinis eſſe volumus participes vt
a ſenſibilibꝰ ad ſpiritualia ꝯuertemur:ne
ceſſe eſt ¶ Iſtud eſt inter Platonis do/
gmata precipuū.aduertēduz eſſe ſcꝫ a ſen
ſibus faciem noſtre mentis. Omnia niſi
ad ſenſum referre.eſt proprium pecoris/
et certiſſimum veritati inueniende affert
detrimētum Huius ſententie pluries me
minit. Cicero Et Auguſti.ex ea pulcerri
mum illud volumen de vera religione cō
texuit ¶ Animam itaq̄ noſtram intelle/
xerunt Philoſophi factam eſſe/velut in
orizonte duorum mundorum.ſpiritua/
lis/ et corporalis. Cuius facies dum ad

corporalia conuertit/fit quodãmodo craſ
ſior nubilior ⁊ hebetior ad intuendũ cele/
ſtia. ⁊ deprimit terrena inhabitatio/ſenſuꝫ
multa cogitantẽ/inquit vnus ex phis he/
breorũ. cui conformis eſt ſermo poete. vi.
Eneidos. Terreneqꝫ hebetãt artus mori/
bundaqꝫ membra. Poeticũ etiam inuolu
mentuꝫ de hauſtu lethei fluminis/ad hoc
tendit. ¶ Scḋa conſideratio. Preſuppo/
ſita rationis aggrauatõne ꝑ peccatũ/auer
ſio a ſenſibilibꝫ ad ſpũalia cogitanda/fieri
nequit/abſqꝫ luctu ſeu triſticia. Haud ma
gna in hoc loco ratiocinatione opꝰ exiſtit.
vbi quotidiana experientia/pluſqꝫ ſatis eſt
hanc eloquit veritatẽ. Quippe/mortifica
tio ſenſualitatis/pugna vicioꝝ/virtutum
victoria/fugere voluptates/triſticias eq̃ni
miter ꝑpeti/et ſimilia hamane militie ſti/
pendia/nõne luctũ ſuũ/ſaltem ab initio ſe
cũ ferunt: Ferunt vtiqꝫ. Attamen ſine iſtis
nunq̃ ad ſyncerum ⁊ puriſſimũ veritatis
prime lumẽ ſcanderemꝰ. nunq̃ ſurſum ra
peremur. ⁊ illic rapti ſtaremꝰ. nec reſpõde/
remus veraciter hortanti eccleſie ſurſum
corda/habemus ad dominũ. Quãdo ⁊ q̃/
liter obſecro forti cõtritione leuaremꝰ nos
ſuper nos. dum iniquitas ſuper talentum
plũbi ſedens/nos in ima deprimit. inſtar
poete more ſiſiphi. dum cõquerimur cum
ꝓpheta. Quoniã iniquitates mee ſupgreſ/
ſe ſunt caput meũ ⁊c. Dũ poſtremo multi
tudine noxioꝝ deſiderioꝝ ⁊ volitantiuꝫ
cogitationũ inſtabilitate/ acies noſtre mẽ
tis vndiqꝫ confundit impedit ⁊ turbatur:
Et hanc Areſto. quãqꝫ ſue originis igna/
rus notauit vbi dixit aliquid eſſe in nobis
quod aduerſat rationi. ꝓpterea tractaturꝰ
de noſtra beatitudine ipſe de luctuoſitate
paſſionũ moderãda per virtutes/prius do
cendum eſſe neceſſario indicauit. ¶ Ter/
tia conſideratio. Beatitudo noſtra eſt de
numero delectabiliſſimorũ. imo delectabi
liſſima. Hoc ipſum dicere ratio compulit
Areſtotelem primo et. x. Ethicorum. Ha/
bebatur quoqꝫ pro oraculo apud veteres
vt infra latius docetur. In ſanctis propte
rea quorũ hodie celebritas agitur experiẽ
tia multiplex illud certum facit. Quod in
ſuper ſub altiſſimis conſiderationibꝫ ⁊ ſa/
pientum allegationibus/initium ſumme
communis de virtutibus/ manuducit.
¶ Quarta conſideratio. Veram ⁊ plenaꝫ
conſolationem/ſicut nec veram beatitudi
nem/vita humana prius habere non po/
teſt abſqꝫ luctu. Perſpicuum eſt hoc ſequi
ex ꝓmiſſis. Propterea licet iam non ſoluꝫ
credere ſed etiam intelligere. Quoniã bea
ti qui lugent ⁊c̃. Et hec de prima radice. ex
qua/terminꝰ iſte beatitudo/germinat hãc
veritatis ſegetem/beatos et conſolatos eſ/
ſe lugentes.

Euge pergamus vltra ad ſecundã
noſtre orationis fabricam. quam
fundabit terminus iſte luctus. At
tamen ne perpendicularem noſtri edificij
regulam conturbet equiuocatõnis irregu
laritas. deſcribendũ eſt quid eſt luctus q̃d
conſolatio. Naꝫ inuenietur luctus malus
nihil ad beatitudinem conferens nec affe
rens conſolationẽ que bona ſit. Hoc ſen/
ſit qui dixit. Triſticia ſeculi/mortem ope/
ratur. Cum prius dixiſſet. Triſticia que
ſm deum eſt penitentiam in ſalutem ſtabi
lem operatur. ſecunda ad Chorinth. vij.
¶ Luctus ⁊ conſolatio ſub vna acceptio
ne generali due paſſiones ſunt ille due cõ/
trarie quas aliter nominamus dolorem ⁊
gaudium. que complectuntur in ſuo gene
ris ſinu paſſiones omnes reliquas enume
ratas a pho ſecundo Ethicorum. ⁊ ſecun/
do rhetorice. et a poeta. vi. Eneidos. et ab
alijs alibi. Conſequuntur autem paſſio/
nes iſte due luctus et conſolatio vel dolor
et gaudium ad duas rationes obiectalis
generalis et extremas. Quarum vna eſt vt
boni conuenientis. et altera mali diſcon/
uenientis. ¶ Deſcribitur hic luctus hoc
modo ſumptus. Luctus eſt vitalis ani/
me motus/ſurgens ex apprehenſione ob/
iecti vt diſconueniens eſt. Cuius effectus
eſt (preſertim ſi ſit in ſenſu) cõſtrictio. qui/
dam horror et fuga et reniſus. Eſt autem
ratio diſconuenientie/diſproportio leſiua
armonie et vnitatis debite. Elucidationẽ
harum deſcriptionũ cum deductione om/
nium paſſionum ad has duas/querat cui
libuerit. ij. Ethi. et rhetorice cum notatis
per commenta. ¶ Deinde quia tripliciter
dicitur bonum pro delectabili. pro vtili. ⁊
pro honeſto. Et ſimiliter malum ex oppo
ſito. pro triſtabili. pro nociuo et pro inho
neſto. Poſſemus conformiter ad has ra/
tiones obiectales boni et mali / multipli/
care ſermonem de luctu et conſolatione ꝑ/
ut conſurgunt mediate vel immediate/ ex
apprehenſione boni et honeſti vel mali

ſnhoneſti. ⁊ hoc dupliciter. in actu vel ĩ ha
bitu. Hoc quippe modo luctus ⁊ conſola
tio ꝓprie ſunt aĩe rationalis ⁊ ad ſenſualita
tem nõ niſi ordinate ad rationẽ ſpectant
ſicut nec obiectales honeſti ⁊ inhoneſti ra
tiones. ¶ Dicamus igiť ꝙ luctus in ꝓpo
ſito ⁊ put diciť beatitudo nõ quidẽ forma
liter ſed qꝛ ꝯmunicat beatitudinẽ hic ĩ via
vel quia ducit ad eam. habet ſic deſcribi ꝓ
habitu. Luctꝰ eſt habitꝰ anime gratioſus/
quo inclinať fugere ⁊ horrere obiectũ/ ſub
ratione mali inhoneſti ⁊ diſconuenientis
apprehẽſum. Apprehẽditur vero obiectũ
vt inhoneſtum tripliciter. aut formaliter ⁊
ſic eſt deformitas. aut ſecũdo cõſecutiue qꝛ
eſt effectus culpe ⁊ reliquie eius. ſicut rea/
tus pene ⁊ macula ⁊ offenſa. aut tertio oc/
caſionatiue. quia ad culpaꝫ inductiuũ eſt.
aut vt ab honeſtate diſtractiuuꝫ. vt noxie
temptationes ⁊ rebelliones ſenſualitatis.
Ratio aũt diſcõueniẽtie inhoneſte/ eſt vio
latio modi ſpeciei ⁊ ordinis. vel nũeri põ/
deris ⁊ menſure. vel vnitatis ſpẽi ⁊ bonita
tis in libero arbitrio vt arbitriũ eſt. Vio/
lentať inſup modus ⁊ mẽſura ⁊ vnitas in
libero arbitrio. duꝫ ipm non inſeqiť mo/
tionẽ dei vt efficiens eſt. Violentať ſpẽs ⁊
numerus. dũ non ꝯformať cauſe ſue exem
plari. Violentať aũt pondus ⁊ ordo ⁊ bo
nitas. dum nõ inſequiť motione ſue cauſe
finalis. Per oppoſitũ ſumiť ratio cõueni/
entie honeſti. ¶ Par eſt deſcribere conſo/
lationem. Conſolatio ꝓ habitu eſt habitꝰ
anime quo inclinať amplecti quodãmo/
do ⁊ vnire ſibi obiectum ſub ratione boni
honeſti ⁊ cõueniẽtis apprehenſum. Et di
citur ſimiliter honeſtuꝫ tripliciter. vel for/
maliter vel cõſecutiue vel efficiẽter ⁊ diſpo
ſitiue. Has deſcriptiones neqꝫ fingimꝰ ne
qꝫ ſola fide ſupponimus. Quoniã ex phi/
loſophica traditõne fundata in his q̃ nos
docet experientia poſſunt elici vallariqꝫ. Et
quibꝫ quid ſit luctus ꝓ actu. quid conſola
tio actualis liquidũ eſt. Nam luctus ⁊ cõ/
ſolatõ actuales ſunt vitales motus animi
in talibꝫ habitibꝫ procedentes.

v **Jacto et ordinato**

hoc deſcriptionũ fundamẽto ſupaddamꝰ
quaſdã literales conſiderationes. ¶ Pri
ma conſideratio eſt iſta. Luctus qualem
deſcripſimus eſt conſolationis inductiuꝰ
Ita ꝙ qui lugent eo ipſo conſolanť. vt ve
rum ſit ad litteram. Triſticia veſtra verte/
tur in gaudium. Habemus mediũ in om/
ni demonſtratione efficaciſſimum diffini
tionem ſcilicet ad hoc oſtendendum. Om
nis quippe apprehenſio obiecti vt hone/
ſtum eſt ⁊ cõueniens/ eſt conſolatoria. ſed
apprehenſio huius luctus eſt honeſti ap/
prehenſio ⁊ conuenientis. ergo eſt conſo/
latoria. Maiore preſuppoſita ex diffinitiõ
ne. minorem facile eſt deducere ex ꝗ̃pluri/
mis conditionibꝫ honeſtis luctui attribu/
tis. Luctus quippe iuſtus eſt et deo acce/
ptus/ tanqꝫ reddens deo quod ſuũ eſt. vel
dum punit peccata in ſe et in alijs deo odi
oſa. vel ab offenſarũ diuinarum reliquijs
aut occaſionibꝫ/ liberari deſiderat. ¶ Se
cunda conſideratio. Non eſt inopinabile
ſm eãdem animã ſimul ⁊ ſm idem/ diuer/
ſis tamen reſpectibꝫ lugere ⁊ conſolari in/
ſtar xpi. Si enĩ concedimus animã ſimul
intelligere recte ⁊ reflexe/ et de iudicio ſuo
formidoloſo certitudinaliter iudicare/ nõ
videtur repugnantia ꝙ de luctu actuali tã
ꝗ̃ de obiecto/ ſimul habeatur actualis cõ/
ſolatio. Nec aliquid apparet obſtare niſi
ꝙ motus horum actuũ ſunt ad cõtrarios
effectus. vnus ad fugam. alius ad ꝓſecu/
tionem. vnus ad dilatationem cordis. aliꝰ
ad conſtrictionem. Sed hoc vltimuꝫ de
luctu et conſolatione/ in ſenſualibus verũ
eſt ita ſe habere. in ſpiritualibus forte non
eque. Cuius rei ſatis videntur experientiaꝫ
dediſſe ſanctorũ plurimi/ quorũ vita cum
in luctu cõtinuo eſſet. facies tamen ſerena
et iocunda et inter medias lacrimas mira
leti hominis ſuauitate ⁊ tranquillitate re/
ſperſa fulgebat vt in Martino. Dat exem
plum climacus de puero ſimul flente ⁊ cla
re ridente. Et venerabilis Richardus tra
dit in eodem homine ꝯtemplatiuo/ ſimul
eſſe raptũ mentis ad diuina exemplo moy
ſi poſiti intra caliginem in monte/ ⁊ ſimul
fieri rebellionẽ in ſenſu more idolatrantiũ
in valle. Ad hoc poteſt trahi illud de enea
Mens immota manet. lachrime voluun/
tur inanes ¶ Vel dicamus. vt omnis ca/
lũnie tollať occaſio. ꝙ luctus ⁊ conſolatio
eandem animã tanta celeritate alternatim
inuicem afficiũt/ quantã diſcernere nõ va
lemus. Et ꝯſequẽter poneť motus cordis
quaſi tremulus ⁊ mixtus ex conſtrictione
et dilatatione. forte ſimilis motui cãpane
dum tremit. ⁊ corde cithare dũ ꝫ reſonat. et

ita mirabilis armonia fit in corde noſtro
ex hac mutua percuſſione luctus ⁊ conſo/
lationis/ qualem armoniam explicare ſi/
cut difficile eſt ita experiri facile. Nūc tre/
morem notabat exhortatio ꝓphetica exul/
tare iubens deo cū tremore. Exultatio ꝙp
pe ſola dilatādo facile euaneſceret. ſi luct⁹
reprimens nō induceret hunc tremorem:
Quo tremore tandē exercitata anima/ mo
re alaude volitando cantantis/ cadit in fe
licem ſpaſmū. et in illam extaſim rapit᷑ vbi
dicat cū ſilentio Bonū eſt hic nos eſſe. Et
illud. In pace in id ipm dormiā ⁊ requie/
ſcam. ¶ Deniqꝫ per dicta/ elucent verita/
tes quas inopinabiles rident carnaliter ſa
pientes. dū apl's precipit eſſe ſicut triſtes.
ſemꝑ aūt gaudentes. Et ꝓpha. ſ̄m multitu
dinem doloꝝ meoꝝ in corde meo cōſola/
tiones tue letificauerunt animam meam.
x ¶ Tertia conſideratio. Aduerſitates cor/
porales/ ⁊ luctus ſenſuales/ trahūt de ꝑ ac
cidens ad luctum bonū. Ex ſe eni indiffe/
rentiā habent ad honeſtū vel inhoneſtum
Ita ꝓſperitates ⁊ vana gaudia. ex oppoſi/
to vehementer impediūt. ꝓpterea fortuna
moderate aduerſa ſecurior eſt regulariter ⁊
optabilior/ ꝙ̄ꝫ multū proſpera. ¶ Hec qui
dem deduxit certa ratione Boetius. Et ſa
pientis vox affirmat dicentis Melius eſt
ire ad domū luctus ꝙ̄ꝫ ad domū conuiuij:
In illa eni finis cunctoꝝ admonet᷑ homi
num vt viuens cogitet quid futurū ſit. Et
rurſum. Riſum putaui errorem ⁊ gaudio
dixi quid fruſtra decipis ¶ Nō ſi omnia
que cōſiderationē noſtrā informāt de lau/
de tribulationis/ ⁊ proſperitatis deceptio
ne inducere voluero/ non dico partem ſer/
monis nec ſermones integros/ imo nec li/
bros multos ad hoc ſuffecturos eſſe ſcio.
Legatur Chriſ. in ſuo de ꝯpūctione cor/
dis. Gregorius in moralib⁹. Guilhelmus
pariſien̄. in ſuo de virtutibus de laude tri
bulationis ⁊ paupꝛtatis. Et cōpilatio illa
commūis de virtutib⁹ et vicijs prorſus et
optima. Bonauentura in ſtimulo cōſcien
tie et alij plures. Et in hac cōſideratione
ſtabiliri poſſent omnes beatitudines euā
gelij hodierni. preſertiꝫ prima ⁊ noſtra hec
tercia et vltima. Emerſit ꝯſiliū Platonis
et ſimiliū vt aſſidua eſſꝫ mortis meditatio.
¶ Quarta conſideratio Etſi in beatis nō
erit amplius luctus neqꝫ clamor. ſed nec
vllus dolor. tamē pro hac valle miſerie ille
regulariter qui beatior eſt/ eſt luctu bono
plenior. Conſideratio iſta ab Auguſtino
ponitur in ſuo de ciuitate dei. Et adeo ſve/
ra eſt: ꝙ nullus vnqꝫ tantum luxit quantū
chriſtus caput noſtrum et benedictus in
ſecula. Nō quidem pro ſuorum ſed ꝑ no/
ſtrorum apprehenſione peccatorum. etiaꝫ
ab inſtanti ſue conceptionis glorioſe vt ꝗ
dam tradunt. Ita luxit Maria. Ita pau/
lus. Ita petrus ⁊ ceteri innumeri/ poſt ple
nam et certam ſuorum peccatorum remiſ/
ſionem. Itaqꝫ iſta tria ſe hic per commu/
nicationem quandam amplectuntur. bea
titudo. luctus. conſolatio. Et ex oppoſito
ad conſiderationem noſtram inferre licet
illos eſſe hominum miſerrimos et a beati
tudine remotiſſimos pro hac vita/ qui vel
ex elatione vel ex vana cōſolatione vel pec
catorum nimia obduratione/ lugere fugi/
unt. horrent. deſpiciunt. Igitur beati qui
lugent quoniam ipſi conſolabuntur. Hec
tandem ſumpta ſint ex ſcd'a radice/ in hoc
termino luctus adherente. y

PRo tertia et poſtrema edificij no/
ſtri ſtructura conſūmanda in hoc
termino conſolatio/ repetere non
pigeat quid eſt conſolatio. Conſolatio eſt
habitus anime quo inclinatur amplecti
quodammodo et vnire ſibi obiectum. ſub
ratione boni honeſti et conuenientis ap/
prehenſum. Conſolatio autem actualis/
eſt vitalis et mulcebris motus anime/ ex
tali habitu et inclinatōne conſurgens. Ec
ce ꝙ duo concurrunt ad integritatem bo/
ne conſolatōnis. apprehenſio potentie co
gnitiue. et ratio obiectalis honeſti et con/
uenientis. ¶ Et quoniam potētia que ap
prehendit ſi ſit indiſpoſita et ab armonia
debite proportionis diſcraſiata/ faciliter
decipitur in iudicio. aut quandoqꝫ nihil
ſentit. oportet omnino noſtram cogniti/
uam ratōnalem bene diſpoſitam eſſe/ ſi be
ne per eam querimus apprehendere/ et in
obiecto conuenientis honeſtatis conſola
ri. Exemplum a ſenſualitate ſumamus.
Da febricitāti vinū/ illud amaricabit lin/
guam eius. Oſtende lippo lumen gratiſſi
mum/ ille cōturbabitur. Exulceratum pal
pa leniter. tamen non delectationē ſed do/
lorem acerrimū inferes. Odores ſuauiſſi/
mos nō ſentit reumaticus. Surdaſtris ñ
eſt delectamēto vox canora/ dulciſqꝫ ſym/
phonia Nō ſecus eſtimandū eſt de ſenſib⁹

anime interiorib9. Quid me reſpicis quid
admiraris ſi ratõni ſuos quinqꝫ ſenſus eẽ
dixi. Nõne eſt in ea viſus ſpiritualis quo
cernitur pulcritudo decor et candor lucis
illius eterne cuius lumen ſignatum eſt ſu/
per nos. Quo viſu videre nonne ſe dicit
apl's. Nunc ꝑ ſpeculum ⁊ in enigmate. tũc
autem facie ad faciẽ. Eſt auditus ſpũalis
quo ꝑcipitur ſumma armonia veritatis.
De qua ꝓpheta ait. Audiã quid loquatur
in me dñs. Eſt preterea guſtus ad quẽ in
uitabat idem ꝓpheta. Guſtate ⁊ videte ⁊c.
Eſt inſuper tactus ſpũalis. alioquin non
dixiſſet ſpõſa ſponſo in canticis Leua ei9
ſub capite meo ⁊ dextera eius amplexabi/
tur me ⁊ oſculetur me oſculo oris ſui. De/
niqꝫ olfactũ eſſe in ratione ꝓbat vox eiuſ/
dem ſponſe ad ſponſuꝫ. Trahe me poſt te.
curremus in odorem vngentoꝝ tuorum.
¶ Nos vero cogitationes et motiones et
ſenſatõnes hui9 quintuplicis ſenſus/radi
cate in vno libero arbitrio hominis/ſoliti
ſumus appellare noĩe viſionis. vt vide ꝙd
ſonet. quid ledit. Et ſm hoc ꝓprie ⁊ integre
dicit Auguſtinus ꝙ viſio eſt tota merces.
Nam amorẽ ⁊ dilectionẽ cum delectatõe.
hoc modo viſio in ſe claudit. ⁊ hoc modo
qui plura diligit plus cognoſcit. Hoc mõ
cõtemplatio ad felicitatẽ ſufficit integran
2 dam ¶ Proinde ſenſibus iſtis quinqꝫ re
formatis ⁊ ſanatis per luctum (Nam luct9
eſt potiſſimũ ad hmõi purgationẽ ⁊ ſana/
tionem inſtrumentũ) quis non agnoſcat
ꝙ vehemens delectatio cõſequatur ex cõ/
iunctõne cuiuſlibet hmõi ſenſuũ cum ſuo
obiecto cõuenientiſſimo. Et quod eſt ob/
iectum illud. vtiqꝫ deus omne bonũ ſicut
dominus Moyſi repromiſit. Oſtendam
tibi omne bonũ. Ipſe nimirũ eſt viſui ſũ/
ma pulcritudo. auditui ſumma armonia.
olfactui odor ſuauiſſimus. guſtui panis
ſapidiſſimus tactui ſumme ſuauis intim9
et coniũctus. Vide ꝙ cõiunctus. Naꝫ qui
adheret deo vn9 ſpũs eſt cũ eo. ¶ Hec om
nia Aug. Greg. Hugo et ceteri theologiſã
tes/nobis valde impares/paſſim cantant
et nos circa pugnas verborũ/ circa fanta/
ſiarum fumos plus obnubilantes ꝙ illu/
minantes. plus fumantes ꝙ flãmantes:
languemus. artamur areſcimus atqꝫ vane
ſcimus. vt ob tales forte dixerit climacus/
theologiam non conuenire niſi lugentib9
¶ Et penſate precor. precor aduertite. ſi

ſenſus naturales ⁊ imperfecti/tãta nos ob
lectatione trahant ⁊ rapiant etiam vſqꝫ ad
furiam ex apprehenſione obiectoꝝ. plane
imperfectoꝝ ⁊ plurimũ amaritudinis ha/
bentiũ. quis exiſtimare ſufficiet quãta eſt
illa delectatio. quantus torrens volupta/
tis ſobrie ⁊ ſincere. dum perfectiſſima po/
tentia/ obiecto ſuo perfectiſſimo/ ſub hac
ratione quintuplici ſimul apprehenſione
coniungitur ⁊ vnitur: Hoc ſenſit intime
qui tam alte clamauit. Quãmagna multi
tudo dulcedinis tue domine. quam abſcõ
diſti timentib9 te ¶ Vellem nobis temp9
ſufficere ad confirmandã hanc veritatem
exemplis illuſtriſſimis ſanctorum illoruꝫ
quorum memoriam recolit eccleſia. Nam
per adaptationẽ quãdam liceret hos qui/
qꝫ ſenſus ad quintuplicem ſtatum beatoꝝ
traducere. Olfactũ ad patriarchas ⁊ ꝓphe
tas. Viſuꝫ ad apoſtolos ⁊ diſcipulos. Au
ditum ad martyres. Guſtum ad confeſſo/
res. Tactũ ſpiritualiter ad virgines ⁊ con
tinentes ¶ Oſtenderemus quẽadmoduꝫ
luctus purgauit ⁊ ſanauit hos ſenſus ĩ eis
ſeptima beatitudine mediante. Et ex de/
ſcriptione boni luctus illud palam elicit.
Luctus ſanauit olfactũ a fluido reumate
affluentiũ bonorũ terrenorũ per pauptatẽ
ſpiritus in patriarchis ⁊ ꝓphetis. etiam in
ter medias diuitias. Luctus purgauit vi
ſum ab inflatione ſupbie tumide ⁊ ab acri
morſu vindicte fellee atqꝫ pungitiue. ꝑ mi
titatem in apoſtolis. Luctus purgauit au
ditum in martyrib9 ab impletione tremu/
la terrenarũ ſolicitudinũ ⁊ a ꝓpriĩ cõmodi
viſcoſitate ꝑ eſuriẽ iuſticie ⁊ miſcdie impẽ
ſionem. Luctus purgauit ⁊ ſanauit guſtũ
in ꝯfeſſorib9/a febrili ⁊ ſordido humore fe
dorũ deſiderioꝝ ꝑ mundiciã cordis. Lu/
ctus deniqꝫ purgauit ⁊ ſanauit tactũ ſpũa
lem in virginib9 ⁊ continentib9 ab inquie
tiſſima prurigine fede carnalitatis ꝑ pacẽ
ſpiritus. ¶ Porro neqꝫ lingua dicere neqꝫ
mens ꝑcipere poteſt/quãta ad hãc ſanita/
tem ⁊ reformatõeꝫ a luctu factã/ ſubſecuta
ſit ꝯſolatio. Ex magnitudine ſuoꝝ effectu
um ei9 plenitudo ꝯcludat. Hec nempe cõ/
ſolatio ſuo odore traxit abraã de terra ⁊ co
gnatione ſua. ⁊ imolationẽ ꝓpriĩ vnigeniti
nihilipẽdere cõpulit. Sic de ceteris patri
archis ⁊ ꝓphetis ſuo mõ. Hec ꝯſolatio ſua
pulcritudĩe ducebat apl'os gaudẽtes a cõ
ſpectu ꝯſiliĩ ⁊c. Per ipſi9 dulcẽ armoniam

lapides ſtephano. ignis laurentio. Agate
carcer. cabones igniti Tyburtio. Vincē/
tio ſartagines dulceſcebant. Quid amplius
Per hanc vtiqꝫ ꝯſolatōēꝫ ſapidiſſimā va/
ſta ſolitudo heremi. fames. ſitis. nuditas.
et omnia que horrida et aſpa humana mo
ralitas refugit. ea a beatis cōfeſſoribus vl/
tro ſuſcepta ſunt. Deniqꝫ tenelle puellule/
hac conſolatōne diuini amplexus confor
tate/ extinxerunt impetum ignis concupi
ſcētie infernalis. eis placuit celibatus. nu/
ptie deſpecte ſunt. mors omniū terribilior
abſqꝫ vllo terrore ſuſcepta eſt.

7 Bene ergo habet

hic tertiuꝫ fundamentum in hoc termino
cōſolatio. validum eſt ſicut precedentia. et
ſuſtinere ſine collapſu ſtructurā q̄drifarie
conſiderationis poteſt. ¶ Prima conſide
ratio. Lugentes non ſoluꝫ non contriſtat
quicq̄d eis acciderit vt de iuſto ſapiens lo
quitur: ſed etiā ipos letificat et conſolatur.
Ratio in promptu eſt. qm̄ apprehendunt
quicq̄d euenit eis/ tanq̄ miſſum eis a pa/
tre miſericordiarū. et a ſapiētia diuine pro
uidentie. que attingit a fine vſqꝫ ad finem
fortiter et diſponit omnia ſuauiter. tanq̄
etiam cooperans in bonū ſuū ſm apoſto/
licam ſententiam. Sit illud mors. ſit tri/
bulatio. ſit anguſtia. ſit letum. ſit triſte. eo/
dem per omnia vultu. eodem luctu. eadeꝫ
conſolatione pugnant per arma iuſticie a
dextris et a ſiniſtris. ¶ Miratur hic aliquis
de ſāctis noſtris. Miretur quō epicurus vo
luptatis aſſertor dixit (teſte Seneca) Io/
cundū eſſe virtuoſo/ torreri in tanto phala
ridis. Et dum moriens vermibus ſcateret.
hāc vocē emiſit. feliciſſimū hūc dieꝫ et bea
tiſſimū ago. Nōne ꝑterea ſꝫ vidit oculatiſ
ſimus phoꝝ Ariſto. dicēs ī virtuoſo oīa
cōſonare ratōni. ¶ Igitur erāt fideles iſti
phi opponet aliquis aut abſqꝫ fide intelli
gi poſſunt q̄ credunt: Ubi eſt ergo illud/
niſi credideritis. nō intelligetis: Ego aūt
quales iſti fuerint phi nō diſputo. Scio
tamen nec mentitū fuiſſe phm̄. nec intelle/
ctū taliū mercatū haberi poſſe/ abſqꝫ ꝑuia
fidei ſaltē informis colluſtratione. Et for
te veritas ſeſe ꝑ ora infideliū ſicut oli ꝑ aſi
nā Balaam ꝛ ꝑ caipham reuelauit. Pro/
pterea ipos intellexiſſe plene q̄ dicebāt nō
aſſero. ſꝫ ita tamē ſētiēdū eſſe cōſtāter affir
mo. Sꝫ dicūt nos dicere ita/ vl ad fauorē
fidei vel religionis adulationē. vel noſtre
ꝓfeſſionis laudem. quaſi vicꝫ officiū nr̄m
mentiri ſit. ¶ Garriant qđ voluerint/ ꝓfe/
cto. ꝛ ſi ceſſaret nūc oīs obligatio ad fideꝫ
ꝛ religionē/ certa tn̄ ꝛ cōperta ratio in hac
me viritate teneret. beatos ꝛ cōſolatos eſſe
lugentes in multis quoqꝫ veritatibꝫ fidei
non minus extraneis. ¶ Subinde mira/
culum hoc conſolationis in aduerſitatibꝫ
fit ex grā dei ſpecialiter. ꝛ ex forti actuatōe
rationis in recogitatione diuine prouidē/
tie paterne omnipotentiſſime et ſapientiſ/
ſime ꝛ optime. Que actuatio fortis/ vl tra
bit ad ſe vel impedit actus inferiorum po
tentiarum. aut ſaltem ne ſuum actum im/
pediant diminuit et remittit. Fundatur hoc
in illa regula phie. Maiores motus/ im/
pediūt minores. Quod aūt in chriſti paſ/
ſione non ita contigerit. miraculoſe diſpē
ſationis fuiſſe dubium non eſt. ¶ Hic in
gerit ſe corollarium de te beata virgine q̄
regina celorum vocari digna es. quia duꝫ
tuam pertranſiuit animam gladius paſſi/
onis filij tui. anima tua nihilominus con
ſolatōe plena fuit. Deniqꝫ ex his elucet q̄
pacto in ſapientē neqꝫ iniuria cadit. neqꝫ
leſio. ¶ Secunda conſideratio. Epicu/ 2
rus collocans hominis felicitateꝫ in volu
ptate animi ſi cōſequēter locutus ē poſuit
eam ſilr in luctu pro ſtatu preſenti. Itaqꝫ
dici nequit: q felicitas noſtra ſit in volu/
ptate/ niſi comitante. Non enim ipſa eſt fi
nis vltimus. ſed ſolus deus per dilectōnē
et cognitōnem apprehenſus. Comitatur
autem pari modo de neceſſitate felicitateꝫ
iſtam/ luctus conſurgens ex apprehenſio/
ne malorum vt ī honeſta ſunt vel hone/
ſtatis impeditiua. Dicere enim q cum vi
cijs et erroribus/ poſſit haberi vera volu/
ptas ꝛ pax animi. eſt ponere incompaſſibi
lia. Dominus erat qui dixit. Non eſt pax
impijs. qm̄ natura/ ꝑ os ſyndereſis/ iugit
vitijs obmurmurat. ꝛ ꝑ intelligentiā erro
ribꝫ. quemadmodum lapis extra locū poſi
tus. inquietus quodāmodo eſt. cuius ſig
nū accipimus/ qđ premit obſtācia. Hinc
collaudandus eſt eraclitus queꝫ referunt
Iuuenal et Seneca/ cōtinue fleuiſſe. col
laudādus ſi flebat eo fine ꝛ circūſtātijs/ q̄/
bus oportebat. ¶ Tertia cōſideratio. Lu
gentes qui habitant in ſepulcris qui mo/
riūtur tota die ſicut oues occiſiōis q̄ exſperāt
in ſeipis. q̄ renuūt ꝯſolari vt ꝯſolentur. q̄ de

ſcendunt in infernū viuentes. hoc eſt cōſi/
derando illū ſibi ꝑcauent. ſuſcipiūt etiam
in hac vita maiorē conſolationē ꝙ̄ qui cō
ſolationibꝰ carnalibꝰ et indignis/ ſe totos
precipites dant. Quoniā ibi moꝝ delecta
tio effluit. ⁊ ſtimuli graues et hami incluſi
fixi manent/ infelicem animā corrodētes.
adeo ꝙ longe maioris vite ſunt boni plu/
riesꝗ. cuꝫ ſit in eis ſecura ⁊ leta mens quaſi
iuge cōuiuiū. animus vero gaudens etatē
floridā facit. ¶ Quarta conſideratio. Ho
mines corrupti ſenſus ſpiritualis ꝑ ſapiē
tiam terrenaꝫ animalē et diabolicam/ non
plus audiendi ſunt. non plus conſulendi
aut credendi ſi contra ea que diximus de
luctu ⁊ beatitudine ⁊ conſolatione latraue
rint/ ꝙ̄ ſi porcus laudaret voluptatem cul
patis mundicijs. Aut quomō febricitans
vel mulier pregnans vel aliter leſus/ audi
retur/ ſi contra ſenſationes eoꝝ hominum
qui ſani ſunt/ diſceptarent. Utrobiqꝫ enī
par eſt ratio deceptionis non credēdo. cor
ruptio ſcꝫ iudicij/ ex corruptione potentie
apprehēdentis iudicantis. ¶ Propterea
de conſolatōne ⁊ beatitudine noſtra/ plus
aliquādo credenduꝫ eſt ſimplicibꝰ idiotis
tanꝗ̄ plus in hoc vere ſapientibꝰ. ⁊ per ex/
perientiā intimā philoſophantibꝰ. et qui
pro conſuetudine ⁊ luctu et gratia/ puros
habent ſenſus interiores/ ꝙ̄ alijs quātūli/
bet eruditis cū ſuis corruptiuis ⁊ fedis de
ſiderijs/ obnubilantibꝰ ⁊ amaricare deſipe
qꝫ facientibꝰ/ omnē ſenſum ratōnis. cuius
corruptionis/ manifeſtū ſignū eſt ꝙ dole
re nequeūt de peccatis. Quid dico neque/
unt. Letanꝉ etiam cū malefecerint. exultāt
in rebus peſſimis. Adeo ſenſus eoꝝ a ſan
ctitate ⁊ a vita bona lōge abeſt. adeo pror/
ſus obtorpuit. Et quoniā tanta occurrit
nobis hodie teſtiū turba ſanctoꝝ ſanctaꝝ
qꝫ omniū/ nobis teſtificantiū cū xp̄o/ bea/
tos eſſe qui lugent qm̄ conſolabunꝉ. profe
cto nō minus eis in hoc quā ph̄is in alijs
ſuis inueſtigationibꝰ credere equū ē. Utri
qꝫ enī par eſt ratiocinationis fulcimentuꝫ
in experientia ſitū. vt palam tradit diony/
ſius. viij. c. de diuinis nominibꝰ. Et domi
nus Antiſiodorēſis in ca. de dono ſapiē
tie. Liceat igitur non ſola credulitate/ ſed
etiam cum intelligentia/ fideliter aſſerere
thema propoſitū. Beati qui lugent quoni
A am ipſi conſolabūtur. ¶ Stabilita veri/
tate fidei noſtre ſuper hoc triplici funda/
mento trium terminoꝝ ſumpti thematis:
beatitudo. luctus. cōſolatio. ⁊ fide ad intel
lectionē ſicut arbitror deducta. nō ad me/
riti euacuationē (ſemꝑ enī prime veritati
nō rationi fides innitiꝉ) ſed ad eius cōtra
reprobos irriſores ꝑconiū: tota in āmoni
tione tranſeat ⁊ finiatur oratio. ¶ Lugen
tes ⁊ penitētes audite cum gaudio premi/
um veſtrū/ ne vos abſorbeat triſticie exer/
citium. Audite beatos eſſe qui lugent qm̄
cōſolabunꝉ. Beatus vero luctus/ ad cuius
menſam in ſecreto mentis cenaculo duo/
decim fructus ſp̄us miniſtranꝉ enumerati
ab ap̄lo ad Gal. v. Charitas. gaudiū. pax.
patientia. benignitas. bonitas. lōganimi/
tas. manſuetudo. fides. mundicia. ꝯtinen/
tia. caſtitas. ¶ Salubris luctus qui egy/
ptiacā vitioꝝ turbā/ funditus mergit. qui
capita draconū hoc eſt initia malarū ſug/
geſtionū/ cōtribulat in aquis ſuis. qui ſuꝑ
aquas babylonis ſedens et flens/ allidit
paruulis eius ad petrā. qui ſordes carna/
litatis abluēs/ obliuionē etiam inducit lu
xurie magne. cuiꝰ cōſolationi nō miſcetur
alienus. cui cedit luctus infelix mundane
aduerſitatis tanꝗ̄ ſi clauus clauo retūdiꝉ.
¶ Et o deus equiſſime ſi tam obſtinate re
fugiūt homines luctū/ querētes ꝯſolatio/
nem. quo pacto nō intelligūt qm̄ ideo ſal/
tem lugere deberent vt cōſolarenꝉ. Expiā/
tur licet quāta eſt in luctu bona iocūditas
ꝗ̄uis cortex amarus videaꝉ. Aut ſi nōduꝫ
iſtud exꝑti ſunt/ vel exꝑiri nolunt. credant
exꝑtis. credant demōſtrationibꝰ ph̄icis. fi
dem habeāt his hoībꝰ qui ſicut ſoli vtrāqꝫ
cōſolationē exꝑti ſunt carnalē primitꝰ. po
ſtea ſpūalē. Ita ſoli de vtraqꝫ certiſſimū ex
mutua collatōe ferre p̄nt iudiciuꝫ. quēad/
modū fuit Augꝰ ⁊ alioꝝ plurimi. quibus
guſtato ſpū/ continuo deſipuit oīs caro. ⁊
horrori etiā fuit. Et audi ex me. parum enī
eſſet auctoritatis in exꝑientia mea ſꝫ exꝑto
crede. Dic tu nobis bernarde Quid ō hac
cōſolatōe iudicas? Qui ſemel in ꝯtempla
tione diuinā dulcedinē deguſtauit. neſcio
an ipaꝫ gehennā ad tp̄us horribiliꝰ exꝑiri
penaliꝰ ve ducat/ ꝙ̄ pꝰ ſpūalis ſtudij huiꝰ
deguſtatōeꝫ aut ſuauitatē/ exire denuo ad
moleſtias carnis ⁊ ad carnaliū ſenſuū tu/
multus. Hoc exꝑtiſſimꝰ taliū ⁊ teſtis vera
ciſſimꝰ dixit cui diſcredere nefas ē. ¶ Sed B
his auditis ſuſpirat ꝑtinꝰ aīa ad ꝯſolatio/
nem hāc habendā. vt igiꝉ lugeat neceſſe ē.

Sed lugere volo inq̄es nec valeo. q̄ſi vi/
delicet nulla et nō penitus vberrima eſſet
fletus materia ⁊ eo maior quo minus flet.
Nihilominꝰ accipe conſilium tu hodie ad
aliquē ſanctoꝝ cōuertere. vt tibi grām hāc
luctus ſua impetret oratio. ꝑcutiat deus ſi
licem cordis tui/ virga diſcipline. vt inde
profluāt aque ſuauiſſime ⁊ largiſſime. ſic
enī a beata illa/ que fletu diluit peccata ma
ria magdalena. quidā luctus gratiā obti/
nuit ſm̄ narrationē Guilhelmi pariſieñ. ī
rhetorica ſua diuina. q̄ in hac materia/ ſi/
cut ⁊ alie meditatōes ſanctoꝝ/ plurimū eſt
idonea ꝑ ꝯcuſſione mentis ad luctū ¶ Ec
ce ꝯſtituamꝰ ante ꝯſideratōnis noſtre ocu
los nō in tranſitu ſed in ꝓfundo fixoq̄ in/
tuitu/ ad quid geniti ſumꝰ. quid ⁊ vbi fu/
turi ſumꝰ ignoramꝰ. Quid ſi abeſſe ꝯtige/
rit ꝓpter momētaneā delectatiūculā ab et/
no ꝯſortio beatoꝝ. quāta eſſet illa cōfuſio
deus miſericordie. quāta deſolatō. Ite ma
ledicti in ignē eternū Si fletur lachrimis
amiſſa pecunia veris. ſi mors amici/ pene
nos exanimat. ſi qualecunq̄ infortunium
nos tpale cōturbat. Hec oīa ad aīe noſtre
mortē quātula ſunt. Quale portētū eſt ge
ſtare ſecū funus aīe ꝓprie: nec iam geſtare
ſed trahere ad ſepulturā infernalē. ⁊ inſtar
frenetici inter ꝓpria mala ridere ⁊ iocari. ex
emploq̄ vituli qui ducit̄ ad mortē petulco
vanitatis pede ſaltare. Nōne p̄terea gaudi
um p̄ſens ſicut punctꝰ eſt/ a quo linea miſe
rie trahit̄ in infinitū. Et qui ducūt in bo/
nis dies ſuos in pūcto ad inferna deſcen/
dunt. Luctus bonus/ ecōtra lineā deſcri/
bit gaudioꝝ ⁊ conſolationis ſine termino
duraturā. qm̄ breue hic ⁊ momētaneū tri/
bulationis in nobis ſupra modū immen
ſum glorie pondus operat̄ in nobis. ꝑ gra
tiam ⁊ in futuro ꝑ gloriā p̄ſtante eo qui eſt
benedictus in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Alius ſermo factꝰ

in die omnium ſanctoꝝ per eundem can/
cellarium.

Exultate qm̄ merces veſtra co
pioſa eſt in celis Mat. q̇nto
et ſententialiter Luc. vi. Do/
ctiſſimi ⁊ ſapientes viri. veni
te exultemus dn̄o. quoniam
hoc habet hominū cōmunis natura. vt ō
patria ſua/ neſcio qua dulcedine/ cunctos
loqui pariter audireq̄ delectet. Non dege
neremꝰ igit̄ ab hoc pio naturaliq̄ deſide/
rio dū de illa mercede celoꝝ que vere p̄ria
nr̄a eſt. patria finalis ⁊ eterna/ ſermonē fa/
cere inſtituimus. Nemo claudat aures. vel
aliȷ̄s tumultuoſus exiſtat. obmuteſcat gar
rulitas ſumurmurās. puerilis ſibilatio q̄/
libet cōticeſcat. quinetiā ſecluſis ad tp̄s re
iectiſq̄ omnibꝫ ad aīe hoſtiū pulſantibꝫ/
audiamꝰ et exultemꝰ. qm̄ merces veſtra co
pioſa eſt in celis. Nō vt agere ⁊ loq̄ digne
poſſimꝰ/ diſpēſatricē mercedis illiꝰ exoran
tes ſalutemꝰ ꝑ illud angelicū. Aue maria
⁊c. ¶ Exultate qm̄ merces veſtra copioſa
eſt in celis. Si apud incredulos ac vere re
ligionis expertes habendꝰ mihi ſermo eſſet/
eniti primū oporteret argumētis ſtabilire
mercedē iuſtis. ⁊ reprobis ſuppliciū poſt
hanc vitā nō deeſſe. Quiſquis enī hoc vel
negat vel in dubiū reuocat/ cetera que de
virtutibꝫ ac pietate diſſerueris/ facile ꝯtē/
nit. Atuero/ melius nūc mecū ꝯprehēdio/
ſiuſq̄ agit̄ qui orationē facturꝰ ſum/ viris
xp̄iana fide ac pietate diligēter imbutis. q̄
bus certe ꝑſuaſum eſſe debet ⁊ fixa creduli
tate ſtabilitum. quoniā qui bona egerūt/
ibunt in vitam eternam. qui vero mala/ in
ignem eternū. Nec incredula mente ſuſci/
piunt vocē nr̄i thematis. Exultate quoni
am merces vr̄a ⁊c. Nam ſi deꝰ ⁊ remunera
tor eſt in ſe credentiū queadmodū publica
nedū theologoꝝ verūetiā phantiū ⁊ vni/
uerſaliter omniū ratione vtentium vox ac
clamat. alia poſt hāc vitā iuſtis merces ne
ceſſario ſperāda eſt. Neq̄ enī diuinitatis
iuſticie pietatiſq̄ cultoribꝫ/ ſua merces in
hac vita dat̄ que creberrimis exercet̄ erum
nis. q: omnes q̄ pie volūt viuere in xp̄o ꝑ
ſecutionem patiunt̄. Nec deſunt exempla.
Uerte oculos ad quēlibet ſanctoꝝ omniū
quorum hodie celebritas memorat̄. Etſi
mortalē p̄ſentis vite ſue curſū diſcuſſeris
quid oro te niſi durū penale acerbū ⁊ quo
tidiane mortificationi ſimillimū reperies
Propter te inq̇t ꝓpheta mortificamur to/
ta die. et apl's. Scitis hec. R. p. ac fratres
in xp̄o p̄cipui ⁊ idoneis teſtibꝫ ſapiēter cre
didiſtis. Teſtibꝫ inquā qui nec fallere vel/
lent. quippe ꝑ ſua aſſertione nihil in mun
do hoc niſi tormenta mortem flagellaq̄ re
portantes. Qui nec preterea falli poſſunt
qui inſpirāte deo locuti ſunt. ij. Petri pri/
mo ¶ Nō ſiquis ī hoc cetu venerādo ita